

Merja Simpanen

METSÄRETKET VALMISTAVAN OPETUKSEN LUOKALLE

Opas Kouvolan Ladun retkeilykummeille

Opinnäytetyö

Sosionomi

2017

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät Merja Simpanen	Tutkinto Sosionomi	Aika Toukokuu 2017
Opinnäytetyön nimi Metsäretket valmistavan opetuksen luokalle Opas Kouvolan Ladun retkeilykummeille		44 sivua 4 liitesivua
Toimeksiantaja Kouvolan Latu ry		
Ohjaaja Koulutusjohtaja Merja Hautalainen		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli valmistaa opas valmistavan opetuksen luokan metsäretkien suunnitteluun ja toteutukseen Kouvolan Ladun retkeilykummeille. Opasta voidaan hyödyntää tukemaan maahanmuuttajalasten kotoutusta Suomeen. Opasta varten suunniteltiin ja testattiin mallitoimintatuokioita metsässä. Toimintatuokiot toteutettiin yhteistyössä Kouvolassa sijaitsevan Mansikkamäen koulun valmistavan opetuksen luokan kanssa.</p> <p>Oppaan rakentamisessa mallitoimintatuokioiden toteutus oli tärkeä osa prosessia. Toimintatuokioita pidettäessä pystyttiin havainnoimaan oppilaita ja saamaan tärkeää tietoa, joka otetaan huomioon toimittaessa valmistavan opetuksen luokan oppilaiden kanssa. Toimintatuokioista kirjattiin ylös havaintoja ja niiden perusteella pystyttiin suunnittelemaan ja toteuttamaan seuraavat mallitoimintatuokiot paremmin. Osallistamalla lapsia toimintatuokioissa pyrittiin auttamaan kotoutusta ja ryhmään kuuluvuutta.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena syntyi opas, joka koottiin toimintatuokioiden havaintojen sekä muun materiaalin avulla. Oppaaseen kirjattiin maahanmuuttaja- ja kotouttamistietoutta sekä käytännön vinkkejä toimintatuokioiden perusteella. Opinnäytetyön tuloksena syntyneitä opasta retkeilykummit voivat lisäksi hyödyntää soveltaen normaalien luokkien ja päiväkotien toiminnassa.</p>		
Asiasanat luonto, retkeilykummi, valmistava opetus, kotoutus, maahanmuuttajat, havainnointi		

Author (authors)	Degree	Time
Merja Simpanen	Bachelor of Social Services	May 2017
Thesis Title Forest Trips for Pupils in Preparative Education		44 pages 4 pages of appendices
Commissioned by Kouvolan Latu ry		
Supervisor Merja Hautalainen, Head of Department		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this functional thesis was to produce a guidebook for voluntary workers of Kouvola outdoor association. The purpose of this guidebook is to help and support voluntary workers to plan and carry out forest trips for pupils in immigrants' preparative education. The guidebook is also planned to support immigrant children's social integration in Finland. The thesis was made in co-operation with preparative education class of the Mansikkamäki comprehensive school in Kouvola.</p> <p>The process for this thesis was based on functional model forest trips with groups of preparative education. During of the functional trips to forest, observation of children was important. Observation concentrated on gaining information about what should be taken into account when working with immigrant pupils in preparative education and if they are interested lessons in the forest. Notes on observations were written down and used as a plan to carry out the next functional forest trips. Immigrant children's participation in functional forest trips supported the feeling of belonging to the group and was part of social integration.</p> <p>As a result of this thesis, a guidebook was produced by combining observations in functional forest trips and other material. The guidebook includes information about immigrants and social integration as well as practical tips based on functional forest trips in co-operation with pupils of Mansikkamäki comprehensive school. With small changes the guidebook can also be used by the voluntary workers in comprehensive schools and kindergartens.</p>		
<p>Keywords nature, voluntary work, preparative education, social integration, immigrants, observation</p>		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	VAPAAEHTOIS- JA LATUYHDISTYSTOIMINTA SUOMESSA	7
2.1	Suomen Latu	8
2.2	Kouvolan Latu	9
3	METSÄMÖRRITOIMINTA.....	10
3.1	Metsämörritoiminta Suomessa.....	11
3.2	Seikkailupedagogiikka.....	12
3.3	Seikkailupedagogiikka perusopetuksessa.....	13
3.4	Kouvolan Ladun Metsämörri- ja retkeilykummitoiminta	13
4	MAAHANMUUTTAJAT, KOTOUTTAMINEN JA MAAHANMUUTTAJAOPETUS	15
4.1	Maahanmuuttajat.....	15
4.2	Maahanmuuttajat Kouvolassa	15
4.3	Kotouttaminen	16
4.4	Maahanmuuttajaopetus peruskouluissa.....	16
4.5	Maahanmuuttajaopetus Kouvolassa	18
5	YHTEISTYÖKOULU.....	19
6	OPPAAN RAKENTAMINEN JA PROSESSI	20
6.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	20
6.2	Osallistaminen ja havainnointi osana oppaan rakentamista.....	21
6.2.1	Osallistaminen	21
6.2.2	Havainnointi.....	22
6.2.3	Osallistuva havainnointi.....	23
6.2.4	Kokemalla oppiminen	23
6.2.5	Piilohavainnointi.....	24
6.2.6	Muut havainnointitavat.....	24
6.3	Eettisyyden huomioiminen ja lupa-asiat.....	25
6.4	Palautekyselyt	26
6.5	Oppaan sisältö	26

6.6	Tutustumiskerrat.....	27
6.7	Toimintatuokioiden suunnittelu ja toteutukset.....	28
6.7.1	Syksyn toimintatuokio	29
6.7.2	Talven toimintatuokiot.....	32
6.7.3	Kevään toimintatuokio	35
6.7.4	Kesän toimintatuokio	37
6.8	Yhteenveto	39
6.9	Valmiin oppaan rakenne ja sisältö.....	40
7	OPINNÄYTETYÖN POHDINTAA JA ARVIOINTIA	41
7.1	Eettisyys.....	41
7.2	Luotettavuus.....	42
7.3	Opinnäytetyön prosessin ja oman oppimisen arviointi.....	42
7.4	Oppaan kehittäminen ja ehdotuksia jatkokäyttöön	43
	LÄHTEET	45

LIITTEET

Liite 1. Infokirje koteihin

Liite 2. Lupa kuvien julkaisemiseen

Liite 3. Palautekysely kevään toimintatuokiosta

Liite 4. Metsäretkien palautekysely

Liite 5. Metsäretket maahanmuuttajaoppilaille–oppaan sisällysluettelo

1 JOHDANTO

Suomessa ovat viime vuosina lisääntyneet maahanmuuttajamäärät ja monikulttuurisuus tulleet osaksi arkeamme. On tärkeää tukea maahanmuuttajien kotouttamista, jotta he löytävät paikkansa uudessa kotimaassa. Toiminnallisen opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Kouvolan Latu ry (myöhemmin Kouvolan Latu), ja tavoitteena oli tehdä opas vapaaehtoisille retkeilykummeille, jotta he pystyvät viemään valmistavan opetuksen luokkaa metsään oppimaan. Viemällä oppilaita metsäretkille pystyvät retkeilykummit edesauttamaan oppilaiden kotouttamista omalla panostuksellaan. Opinnäytetyöni on osa yhdistyksen lasten- ja nuorten toiminnan kehittämistä sekä päivittämistä, Upgrade 2020 -suunnitelmaa, joka pohjautuu Opetus- ja kulttuuriministeriölle tehtyyn seuratoiminnan kehittämistukihakemukseen.

Upgrade 2020 -suunnitelma sisältää yhdistyksen nykyisten toimintojen päivittystä, materiaalien uusimista, ohjaajien koulutusta sekä yhden uuden toiminnan suunnittelua, kehitystä ja käyttöönottoa. Yhdistyksen hallituksen kokouksessa joulukuussa 2014 tehtiin esitys, että omassa toiminnassa voisi tukea jottenkin maahanmuuttajien arkea. Tästä syntyi ajatus avustaa peruskoulujen valmistavan opetuksen luokkien oppilaiden kotouttamista yhdistyksen lasten- ja nuorten toimijoiden tietotaidoilla erilaisissa retkeilyyn ja luontoon liittyvissä toiminnoissa. Tällainen toiminta on varmasti tervetullutta, koska peruskoululla ei ole useasti mahdollisuutta lähteä oppilaiden kanssa luokasta luontoon vähäisten henkilöstöresurssien vuoksi.

Henkilökohtainen kiinnostukseni opinnäytetyössäni tehtävään tutkimukseen on erittäin suuri. Olen toisen polven latulainen Kouvolan Ladussa. Minulle vapaaehtoistyö on tärkeää ja olen tehnyt sitä jo yli 20 vuotta lasten ja nuorten parissa. Vuosia partiossa olleena siirtyminen ohjaajaksi Suomen Latu ry:n (myöhemmin Suomen Latu) Metsämörrikouluihin on ollut luontevaa. Olen käynyt Metsämörri-toiminnoissa kaikki mahdolliset kurssit ja kouluttautunut myös Metsämörriohjaaja-kouluttajaksi. Olen toiminut myös aktiivisesti Kouvolan Ladun hallituksessa vuodesta 2004 alkaen. Tätä kaikkea tietotaitoa, jota olen oppinut latutoiminnoissa vuosien mittaan, ammennan tähän opinnäytetyöhöni sekä itse oppaaseen, jonka teen yhdistykselle.

Opinnäytetyöni raporttiosuus on teoriapainotteinen ja kirjoitan siinä muun muassa Metsämörri-ideologiasta, latuyhdistystoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä sekä seikkailupedagogiikasta, monikulttuurisuudesta, maahanmuuttajaopetuksesta ja havainnoinnista. Toiminnallisessa osuudessa on pääpaino valmistuvassa oppaassa. Valitsin siihen mallitoimintatuokioiden pohjaksi seikkailupedagogiikan ja siihen kytkeytyvät Suomen Ladun alaiset Metsämörri-toiminnot sekä retkeilykummitoiminnan kouluille.

Oppaan metsäretkien mallitoimintatuokioiden yhteistyössä Kouvolassa sijaitsevan Mansikkamäen koulun valmistavan opetuksen luokan kanssa lukuvuonna 2015–2016. Toimintatuokioiden suunnittelun aloitin tutustumalla luokan oppilaisiin, ensin sisällä luokassa ja sitten viemällä heidät pienelle tutustumisretkelle metsään. Tutustumiskertojen jälkeen suunnittelin neljä eri toimintatuokiota, eri vuodenajoille. Toimintatuokioissa tavoitteena oli osallistaa oppilaita mahdollisimman paljon toimintoihin, jotta he tuntisivat kuuluvansa ryhmään. Havainnoin oppilaita toimintatuokioiden aikana työtäni varten. Havainnoinnin pääpaino oli heidän suhtautumisessaan metsässä pidettäviin tuokioihin, ymmärsivätkö he tehtävänannot ja toimiko ryhmän keskinäinen vuorovaikutus. Kirjasin kaikki havainnot päiväkirjaan ja suunnittelin sekä kehitin niiden avulla seuraavia toimintakertoja. Käytin havainnoitua tietoa myös oppaan rakentamisessa. Jokaisen toimintakerran päätteeksi tein oppilaille pienen kyselyn siitä, mitä mieltä he olivat päivän teemasta.

Valmis opas sisältää tietoa maahanmuuttajista, kotouttamisesta sekä valmistavasta opetuksesta. Se antaa myös ohjeita retkeilykummeille suunnitteluun ja toimintatuokioiden toteuttamiseen sekä tietoa, mitä pitää huomioida, kun toimii valmistavan opetuksen luokan oppilaiden kanssa. Valmista opasta ei julkaista tämän opinnäytetyön yhteydessä, koska se on ainakin alkuun tarkoitettu vain Kouvolan Ladun omaan käyttöön.

2 VAPAAEHTOIS- JA LATUYHDISTYSTOIMINTA SUOMESSA

Suomessa on paljon yhdistyksiä ja niiden toiminnoissa runsaasti vapaaehtoisia. Motivaattorina toimivat usein yhteinen kiinnostuksen kohde ja mukava yhteistoiminta. Yhdistyksissä on paljon erilaisia pelisääntöjä, ja niiden toimintaa ohjataan erilaisilla määräyksillä ja laeilla. Kaikilla jäsenillä on yhdistyksissä

päätösvalta. Suomessa asuvat ihmiset voivat halutessaan perustaa yhdistyksen, pyrkiä jäseneksi tai erota yhdistyksistä. Yhdistysten toiminta jakaantuu usein valtakunnalliselle sekä paikalliselle tasolle. Yhdistystoimintaa järjestetään paljon muun muassa lasten, ympäristön tai esimerkiksi vammaisten hyväksi. (Yhdistystieto 2017.)

Vapaaehtoistyö on yhteiskunnan osa ja kuuluu niin sanottuun kolmanteen sektoriin, ja sitä on vaikea rajata selkeästi tiettyyn muottiin. Yleisesti voidaan sanoa, että vapaaehtoistyön tehtävä on lähipiireistä huolehtiminen, joka kuuluu kolmannen sektorin epäviralliseen, voittoa tavoittelemattomaan toimintaan. Suomalaisilla vapaaehtoistoimintaan osallistuvilla ihmisillä toimii suurimpana kannustimena halu auttaa toisia ihmisiä. Muita syitä on huomattavasti vähemmän, mutta sieltä löytyy esimerkiksi halu käyttää vapaa-aikaa johonkin tarpeelliseen toimintaan. Osa ihmisistä kaipaa myös säännöllistä päiväohjelmaa. Naisten mielestä vapaaehtoistyön pariin vetää auttamishalu, uusien asioiden oppiminen ja tutustuminen uusiin ihmisiin. Miehet vastaavasti osallistuvat toimintaan ystävien sekä tuttavien vaikutuksesta. Heillä on myös tunne kansalaisvelvollisuudesta. Miehet haluavat erityisesti myös käyttää ylimääräisen vapaa-ajan hyödylliseen tekemiseen. (Yeung 2002, 12, 32–34.)

2.1 Suomen Latu

Suomen Latu on vuonna 1938 perustettu valtakunnallinen järjestö, jonka visiona on, että kaikki kansalaiset löytävät itselleen antoisan tavan liikkua ulkona ja pääsevät nauttimaan luonnosta. Suomen Ladulla on 220 jäsenyhdistystä ympäri Suomea, jotka liikuttavat yli 80 000 jäsentä. (Suomen Latu 2016.) Heidän tavoitteena on edistää kaikenikäisten ulkoilua ja liikunnallista elämäntapoa jokaisena vuodenaikana, yli 12 lajissa. Lajeja ovat muun muassa retkeily, hiihto, kävely, maastopyöräily ja melonta, sekä uusina lajeina tulleet geokätköily, frisbeegolf ja polkujuoksu. (Suomen Latu 2017a.)

Suomen Latu tarjoaa paljon myös erilaista toimintaa lapsille ja perheille. Perinteiset Muumien hiihtokoulut ovat toimineet jo 60 vuotta, ja Metsämörrikoulut ovat olleet mukana toiminnassa viimeiset 25 vuotta. Suomen Latu liikuttaa lapsia nykyään myös Muumien lumikenkä- ja retkeilykouluissa. Perheille tarjottavat erilaiset tapahtumat ovat myös nousseet tärkeäksi osaksi Suomen Ladun toimintaa viime vuosina. (Suomen Latu 2017b.)

Suomen Ladun tehtävänä on vahvistaa vapaaehtoistoimintaa latualueilla, jäsenyhdistyksissä sekä heidän omassa organisaatiossaan. Suomen Ladun henkilöstön tehtävänä on luoda, tukea sekä ylläpitää vapaaehtoistoiminnan rakenteita. He kannustavat omatoimisuutta ja omaehtoista osallistumista tarjoamalla esimerkiksi ilmaiskursseja lastentoiminnan toimijoille. (Suomen Latu 2016.)

Vapaaehtoistyötä voi tehdä latualueilla tai toimikunnissa. Epävirallisia latualueita on Suomessa kahdeksan, ja ne tukevat yhdistyksiä ja aktivoivat verkostoja. Suomen Ladulla on tällä hetkellä neljä toimikuntaa: järjestötoimikunta, lasten ja nuorten toimikunta, talviuintitoimikunta sekä sääntötoimikunta. Toimikunnissa olevien asiantuntijoiden tehtävänä on kehittää ja arvioida Suomen Ladun toimintaa. (Suomen Latu 2017c.) Suomen Latu teetti jäsenyhdistyksilleen toimintakyselyn vuoden 2016 toiminnoista ja vapaaehtoisten määristä. Kyselyyn vastasi 151 yhdistystä. Vastausten mukaan yhdistysten toiminnassa oli mukana 5327 vapaaehtoista. Heistä oli 924 ohjaajia ja 195 henkilöä oli uusia toimijoita. Vapaaehtoistyötä yhdistyksissä tehtiin kaiken kaikkiaan 250 000 tuntia. Ulkomaalaistaustaisia henkilöitä toimi yhdessätoista eri yhdistyksessä. (Yli-Opas 2017.)

2.2 Kouvolan Latu

Kouvolan Latu on vuonna 1958 perustettu liikuntajärjestö, ja se on yksi suurimpia Suomen Ladun alaisena toimivista paikallisyhdistyksistä. Yhdistykseen kuuluu nykyään noin 1500 jäsentä. (Kouvolan Latu 2017a.) Kouvolan Ladun arvoja ovat ulkoilu, aktiivinen elämä sekä vastuullisuus. Yhdistyksen tärkein tavoite on edistää liikunnallista elämäntapaa. Tavoitteeseen päästään tukevilla ja järjestämällä säännöllisiä terveys- ja kuntoliikunta sekä retkeily- ja ulkoilutapahtumia paikkakuntalaisille. Kouvolan Ladun toiminta on avoin kaiken ikäisille ihmisille, jotka ovat kiinnostuneet liikunnallisesta toiminnasta. (Kouvolan Latu 2017b.) Yhdistyksen toimintamuotoja ovat muun muassa lentopallo, sulkapallo, Muumi-hiihtokoulut ja Metsämörri-toiminta. Harrastajia löytyy myös pyöräilyn, melonnan, vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja kudontapiirin parista. (Kouvolan Latu 2017c.)

Kouvolan Latu on aktiivinen liikuttaja. Vuoden 2016 aikana yhdistys järjesti oman toimintasuunnitelmansa mukaisesti ulkoilu- ja retkeilytapahtumia jäse-

nistölleen, tavoitteena kasvattaa heidän fyysistä sekä henkistä terveyttään. Samalla yhdistys vie eteenpäin ajatusta liikunnan vakiintumisesta kansalaistavaksi. Yhdistys tarjosi retkiä hiihtäen, meloen, pyöräillen ja kävellen. Lentopallopelit olivat myös suosittua harrastustoimintaa. Tapahtumakertoja järjestettiin vuoden aikana yli 200, ja niissä oli osallistujia noin 3700 henkilöä. Talkootyötä tehtiin vuoden aikana yhteensä 4614 tuntia, ja vapaaehtoisia oli mukana tapahtumissa kaiken kaikkiaan yli 130. (Kouvolan Ladun toimintakertomus 2016.)

Lasten- ja nuortentoiminnalla on pitkät perinteet Kouvolan Ladussa. Vapaaehtoiset ovat jo vuosia ohjanneet tuhansia lapsia niin suosituissa Muumien hiihtokouluissa kuin Metsämörritoiminnassa. Yhdistyksen aktiiviset toimijat kaipaavat aika ajoin uutta toimintaa, ja heistä viisi innostui kouluttautumaan opinäytetyöhöni liittyen retkeilykummiohjaajaksi vuoden 2015 aikana. Toimijoista on neljä henkilöä ollut mukana jo pitkään Metsämörriohjaajina, ja tämän johdosta heillä on jo pohjalla vahva tietotaito ryhtyä retkeilykummiohjaajaksi valmistaville luokalle. Valmista opasta ei ole liitetty opinäytetyön loppuun, koska se on suunniteltu Kouvolan Ladun omaan käyttöön, ainakin alkuun. Latuyhdistys pohtii, tuleeko se jatkossa laajempaan käyttöön.

3 METSÄMÖRRITOIMINTA

Tässä kappaleessa kerron Metsämörri- ja retkeilykummitoiminnasta ja siitä, miten ne kytkeytyvät Kouvolan Latuun. Metsämörritoiminta suuntautuu vahvasti elämys- ja seikkailupedagogiikkatoimintaan. Kerron myös tästä toimintamuodosta ja sen toimivuudesta koulumaailmassa.

Metsämörri on leikki- ja satuhahmo, joka asuu metsässä ja osaa puhua eläinten kanssa. Se kertoo lapsille metsästä ja luonnosta ja niiden puhtaana pitämisestä sekä opettaa lapsia kohtelemaan kaikkea elollista varoen. (Suomen Latu 2015a, 4.) Metsämörrikoulut on ideoinut ja kehittänyt ruotsalainen Gösta Frohm vuonna 1957. Frohm oli huolissaan erityisesti tuolloin ruotsalaisten lasten suhteesta luontoon. Perheet asuivat siihen aikaan kaupungeissa ja vieraantuivat luonnosta. Frohm tahtoi viedä lapsia leikkimään metsiin, kallioille ja lähelle vesistöjä. Hänen tavoitteenaan oli saada lapset luontoon herättelemällä heidän uteliaisuuttaan ja mielikuvitustaan. Metsämörri-ideologiaan kuuluvat

kokemuksellisuus ja elämyksellisyys, ei mitään ilman iloa ja kiireettömyys.
(Suomen Latu 2015a, 10.)

3.1 Metsämörri-toiminta Suomessa

Suomessa lapsille, nuorille ja perheille Metsämörri-toimintaa tarjoaa Suomen Latu. Yhdistys on solminut yhteistyösopimuksen ruotsalaisen sisarjärjestönsä Friluftsrämjandet rf:n kanssa vuonna 1992. Metsämörri-toimintaa toteutetaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen osana sekä kerhomuotoisena harrastoinnassa, esimerkiksi Suomen Ladun omissa jäsenyhdistyksissä. Suomen Latu kouluttaa vuosittain satoja uusia Metsämörri-ohjaajia. Yhdistys tarjoaa Metsämörri-toimintojen täydennyskoulutusta sekä kouluttaa myös Metsämörri-ohjaajakouluttajia. Suomen Latu tarjoaa myös kattavia oheistuotteita toimintaan, esimerkiksi toimintaa tukevaa materiaaleja. Lisäksi sillä on kaikille avoin Metsämörri-klubi ja siltä voi anoa halutessaan ”Meillä on Metsämörri-laatumunna”, joka on tarkoitettu laadukasta Metsämörri-toimintaa toteuttaville tahoille. (Suomen Latu 2015a, 10.)

Metsämörri-toiminnan on tarkoitus tarjota osallistujille ulkoilua lähiluonnossa lasten iän- ja kehitystason mukaisesti. Ryhmiä on neljä: Metsänuupuset, Metsämyttyset, Metsämörri ja Metsävaeltajat. Ryhmistä Metsänuupuset on suunnattu 1–2-vuotiaille, ja toiminta tapahtuu yhdessä oman aikuisen kanssa. Metsämyttyset ovat 3–4-vuotiaita, Metsämörri 5–7-vuotiaita ja Metsävaeltajat 7–12-vuotiaita. Ikärajat ovat suosituksia, ja jokainen ryhmä voi päättää halutessaan ryhmänsä iät. Ryhmissä on yleensä 6–15 lasta. Määrä muodostuu siitä, millaisia tarpeita lapsilla on ohjauksessa. Toimintakausi on esimerkiksi kerran viikossa tai kuussa tai vaikka 10 kertaa sovittuina aikoina. Varhaiskasvatuksessa ryhmäkoot järjestetään virallisten määräysten mukaisesti. Retkillä on mukana kaksi ohjaajaa, joista toinen on Suomen Ladun kouluttama Metsämörri-ohjaaja. (Suomen Latu 2015a, 12.)

Metsämörrikouluissa on paljon rutiineita, ja ne tuovat lapsille turvaa. Jokainen Metsämörri-ohjaaja voi muokata koulun omanlaisekseen, mutta tässä esimerkiksi retken kulusta. Retki alkaa alkupiirillä, jossa lauletaan tunnuslaulu ja laskeetaan retkelle lähtijät. Retkikohde on aina samassa paikassa. Sinne lapset kantavat omaa reppua, jossa on eväät. Matkalla ihmetellään luontoa ja siinä tapahtuneita muutoksia. Perillä retkipaikassa reppu laitetaan reppupuulle. Alussa

käydään yhdessä lapsien kanssa rajat läpi. Tämän jälkeen leikitään riehakas alkuleikki, joka voi olla esimerkiksi hippaleikki. Seuraavaksi voidaan tutkia kasveja tai ötököitä, lajitella lehtiä tai pelata muistipeliä. Sitten on eväiden vuoro. Se on tärkeä osa Metsämörrikouluja. Eväiden syönnin jälkeen on hetki aikaa vapaalle leikille. Lopuksi palataan lähtöpaikalle ja lasketaan, että lapsimäärä on sama kuin lähtiessä. Metsämörrikoulujen monipuolisuutta tukee se, että ne toimivat joka säällä.

3.2 Seikkailupedagogiikka

Karppinen ja Latomaa (2015) määrittelevät seikkailupedagogiikan käytännönläheiseksi, sekä käytännön toiminnaksi, jolle on tunnusomaista toiminnallisuus, elämyksellisyys ja kokemuksellisuus, moniaistillisuus ja monipuolisuus sekä tyypillinen ryhmämuotoinen toiminta. Toiminnallisuudessa on keskeistä tekeminen ja toiminta. Kokeminen ja tunteet tulevat esille elämyksellisyydessä ja kokemuksellisuudessa. Ihmisen viisi aistia sekä liikeaistit tulevat vastaavasti esiin niin moniaistillisuudessa kuin monipuolisuudessa yhdessä ajattelun, tunteiden, tahdon ja tekemisen kanssa. Yhdessä tekeminen, sosiaalisuus, yhteistoiminta, yksilön ja ryhmän suhde sekä ryhmädynamiikka kuuluvat tyypilliseen ryhmämuotoiseen toimintaan. Seikkailupedagoginen toiminta voi olla sekä lyhyt- että pitkäkestoista toimintaa. Lyhyt toiminta voi olla esimerkiksi iltapäivän kestävä seikkailu, kun taas pitkä toiminta voi kestää koko lukuvuoden. (Karppinen & Latomaa 2015, 44.)

Seikkailupedagogiikka perustuu oppijan ja oppimisen kokonaisvaltaisuuteen, jossa vuorovaikutus ja tasapaino luonnon kanssa ovat keskeisiä arvoja. Oppiminen on erilaisia elementtejä, kuten toimintaa, tietoa ja kokemuksia tarvitseva kasvuprosessi. Elämys- ja seikkailupedagogisessa ohjauksessa vahvistuvat erityisesti ongelmanratkaisu- ja vastaanottokyky. Menetelmään yhdistetään voimakkaasti myös luontoliikunta. (Pihlas 2015.)

Telemäki (1998) toteaa, että seikkailupedagogiikan suunnittelussa painotetaan etukäteissuunnittelua sekä jälkihoitoa. Toteutuksessa huomioidaan kolme erillistä vaihetta. Nämä ovat toiminnallinen vaihe, refleктоiva vaihe ja metaforavaihe. Toiminnallinen vaihe lähtee siitä, että toiminta toteutetaan luonnossa ja sen on tarkoitus sellaisenaan tuottaa toivottu kasvatuksellinen tulos ja muutos. Refleктоivan vaiheeseen kuuluu, että toimintajakson päättyessä oh-

jaaja ja ryhmä pitävät palautekeskustelun, jonka avulla saadaan aikaiseksi kasvatukselliset vaikutukset. Viimeinen vaihe on metaforavaihe, jossa on tarkoituksena liittää seikkailu mahdollisimman lähelle osallistujien omaan elämään ja nykyiseen elämäntilanteeseen. (Telemäki 1998, 22.)

3.3 Seikkailupedagogiikka perusopetuksessa

Seikkailupedagogiikan menettelytapoja sekä erilaisia sovelluksia on käytetty perusopetuksessa jo pitkään. Kouluissa käy paljon ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka järjestävät muun muassa retkiä ja leirikouluja. Näissä toteutuu parhaiten tavoitteellinen seikkailupedagogiikka, joka antaa monipuoliset mahdollisuudet motoriseen innovatiivisuuteen, erilaisiin kokeiluihin, yrittämiseen sekä erehdykseen. Tällainen toiminta tukee laajasti lapsien kasvua ja heidän persoonallisuutensa eri alueita muun oppimisen kanssa. Samalla lasten itsetunnon vahvistumista ja elämänhallintaa edistetään heidän omien turva-alueidensa sekä minän hallinnan rajojen laajentamisella. (Karppinen & Latomaa 2015, 142.)

Liikuntatieteiden tohtori Marianne Marttila kertoi Suomen Ladun Latunen-verkostotapaamisessa (2016) etnografisesta tutkimuksestaan ”Elämys- ja seikkailupedagoginen luontoliikunta opetussuunnitelman toteutuksessa”, että roolien vuorottelu ja ryhmän toiminta sekä yhteistyö ohjaajien ja muiden toimijoiden sekä tiedon omaksujien kesken ovat tärkeässä roolissa elämys- ja seikkailupedagogisessa luontoliikunnassa. Keskeistä on myös huomioida yksilö, kohdata hänet kunnioittavasti ja antaa positiivisia oppimiskokemuksia sekä elämyksiä. Luontosuhde ja liikkuminen vahvistavat tiedon omaksujan uskoa omaan kykyihinsä ja heidän itse arviointinsa tuloksien siirtämistä arkeen. Marttila korosti, että elämys- ja seikkailupedagogisessa luontoliikunnassa otetaan opetuksessa huomioon eri aistit, mikä vahvistaa oppimista. Hän totesi myös, että elämys- ja seikkailupedagoginen luontoliikunta tukevat yhteisöllisyyttä ja kaverisuhteita. (Marttila 2016.)

3.4 Kouvolan Ladun Metsämörri- ja retkeilykummitoiminta

Kouvolan Ladussa on ollut Metsämörri-toimintaa jo vuodesta 1995. Kouluja järjestettiin alkuun vuosittain keväisin ja syksyisin, kerran viikossa noin kuuden viikon ajan. Yhden koulukerran kesto oli 1,5–2 tuntia. Kouluissa tutustuttiin vuodenaikojen muutoksiin luonnossa, laulettiin, leikittiin ja syötiin omia eväitä.

Ensimmäisen reilun kymmenen vuoden aikana toiminnassa oli kausittain 20–30 lasta. (Kouvolan Latu 2008, 58.)

Vuosien 2015 ja 2016 aikana Kouvolan Ladussa toimi Metsämörrikonseptin mukaisia ryhmiä peräti neljä. Mytyskoulu oli suunnattu 3–4-vuotiaille, jotka ihmettelevät luontoa oman ikänsä tasoisesti. Mörrikoulua järjestettiin 5–6-vuotiaille. Siellä muun muassa tutkittiin luupeilla kasveja, lennettiin raketilla kuuhan ja leikittiin perinneleikkejä. 7–12-vuotiaat pääsivät tutustumaan Kouvolan alueella lähiluontokohteisiin pyöräilemällä tai vaeltamalla. Talvisin he koekelivat laskettelua ja luistelua. Myös kesä- sekä talvileirit Kouvolan Ladun Latupirtillä muodostuivat suosituiksi.

Vuoden 2012 lopussa latuyhdistys otti käyttöönsä Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden Maija Pétaksen ja Jenni Hännisen tekemän opinnäytetyön, Perhemörri-toiminnan vuosisuunnitelman. Toiminnassa perheet kokoontuivat kerran kuussa ihmettelemään vuodenaikojen tuomia muutoksia luonnossa. Ryhmässä lasten iät ovat vaihdelleet muutamasta kuu-kaudesta viiteentoista ikävuoteen. Vuosien 2015–2016 aikana Perhemörri-toiminnassa oli mukana kaiken kaikkiaan aktiivisesti yli sata lasta ja aikuista.

Retkeilykummitoiminta on Suomen Ladun kehittämä uusi toimintamuoto. Retkeilykummi on henkilö, joka edistää lapsien ulkoilullista elämäntapaa ja tarjoaa luontokokemusten avulla heille uusia elämyksiä. Hän on niin sanottu lisääikuisen, jonka avustuksella koulujen luokat ja iltapäiväkerhoissa olevat lapset saavat mahdollisuuden tutustua luontoon. Retkeilykummin tehtävänä on innostaa lapsia ja tarjota esimerkiksi erätaitoja tai luonnontuntemusta heille. Retkeilykummin tärkeitä ominaisuuksia ovat kannustava läsnäolo sekä aito kiinnostus lapsiin ja ulkoiluun. (Suomen Latu 2015b.)

Kouvolan Ladussa kiinnostuttiin retkeilykummitoiminnasta vuoden 2014 lopulla. Yhdistyksessä huomattiin koulujen tarpeet apukäsistä retkeilytoimintojen järjestämiseen. Joulukuussa 2014 yhdistyksen hallitus pohti kokouksessa Opetus- ja kulttuuriministeriön Seuratuki-avustushakemuksen tekemistä ja siitä, mihin sieltä mahdollisesti saatavaa rahaa voisi käyttää. Esiin tuli ehdotus, että olisi hyvä liittää maahanmuuttajat mukaan toimintaan. Sen jälkeen syntyi ajatus, että olisi tärkeä tukea maahanmuuttajia ja heidän kotouttamistaan. Tämä tapahtuisi yhdistyksen kannalta luonnollisesti viemällä lapsia Suomen

luontoon Metsämörritoiminnan oppien avulla. Tämän opinnäytetyön tuloksena on tarkoitus tehdä opas Kouvolan Ladun retkeilykummeille. Sen avulla he voivat toimia valmistavien luokkien kanssa tekemällä heille toimintatuokioita metsässä.

4 MAAHANMUUTTAJAT, KOTOUTTAMINEN JA MAAHANMUUTTAJAOPETUS

4.1 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka muuttaa kotimaastaan toiseen maahan. Muuton syitä voi olla useita, esimerkiksi turvapaikanhaku tai se, että hakija tarvitsee kansainvälistä suojelua. On mahdollista myös, että henkilö muuttaa toiseen maahan työn tai avioliiton takia. (Väyrynen & Vainikka 2015, 2.) Suomessa maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt ja se vauhdittaa palveluiden sekä lainsäädännön kehittämistä. Kunnat tekevät yhteistyötä maahanmuuttajayhteisöjen, monikulttuuristen yhdistysten sekä kantaväestön kanssa. Maahanmuuttajien keskuudessa tehtävä yhteisöllinen työ kuuluu kaupunkien ohjelmiin, ja kaupungeilla on velvoite tehdä yhteistyötä yhdistystoimijoiden sekä kansalaisjärjestöjen kanssa. (Talvinen & Nylund 2008, 111.)

Vieraaseen maahan muuttavalla ihmisellä on edessään useita uusia asioita. Alkuun pitää opiskella maan kieltä, jotta pystyy esimerkiksi saamaan tietoa erilaisista kursseista. Maahanmuuttajat ovat tasa-arvoisia Suomessa muiden asukkaiden kanssa. Heillä on samat oikeudet kuin muilla ja he opiskelevat samoissa kouluissa ja oppilaitoksissa kuin suomalaiset. Jos maahanmuuttaja ei hallitse suomen kieltä, niin opiskelu samassa ryhmässä suomalaisten kanssa on heille hankalaa. Tästä syystä maahanmuuttajille on suunnattu myös omia kursseja. (Bottas 2014, 87.)

4.2 Maahanmuuttajat Kouvolassa

Kouvolan kaupungissa monikulttuurisuus näkyy päivittäin, etenkin lasten ja nuorten palveluissa. Kaupungin edustajien mielestä olisi tärkeää kiinnittää erityisesti huomiota toisen sukupolven maahanmuuttajalapsiin ja suunnata tukitoimia kotouttamiseen sekä varhaiskasvatukseen että perusopetuksen puolella. Perheiden vanhempia on tärkeää myös tukea varsinkin heidän kasvatustyössään. (Kouvolan kaupunki 2017, 4.)

Loppuvuodesta 2013 Kouvolassa asui 2260 ulkomaan kansalaista. Viimeisen 7 vuoden aikana määrä on lähes kaksinkertaistunut ja on lähes 2,5 % Kouvolan väkiluvusta. Kansainvälistyminen näkyy eniten päiväkodeissa. Niissä ulkomaalaistaustaisten lasten määrä on noussut kaikista päivähoidossa olevien lasten määrästä 6–7 %:iin. Kansainvälistyminen näkyy myös koulujen arjessa. Esimerkiksi on kouluja, joissa on ulkomaalaistaustaisia oppilaita peräti 10 % kokonaismäärästä. Venäläiset, virolaiset ja somalit ovat suurimmat yksittäiset ulkomaalaiset ryhmät. (Kouvolan kaupunki 2017, 3.)

4.3 Kotouttaminen

Kotouttamisen päämääränä on tutustuttaa ja sopeuttaa henkilö suomalaiseen yhteiskuntaan. Tarkoituksena on, että tulijat saavat tietoa Suomen kulttuurista ja tutustuvat siihen sekä suomalaisten elintapoihin. On tärkeää, että he oppivat ymmärtämään tavat ja sen, miten asioita hoidetaan Suomessa. (Väyrynen & Vainikka 2015, 2, 4.) Kotouttaminen voi kestää useamman vuoden, ja siinä auttavat kielitaito, koulutus, työpaikka, ystävät sekä suomalaiset opiskelu- ja työkaverit. Sen jälkeen, kun uusi maa tuntuu kodilta, voidaan sanoa, että kotoutuminen on onnistunut. Niille ihmisille, joiden oma kulttuuri on samanlainen kuin uuden maan, on kotouttaminen helpompaa. Se on yleensä myös helpompaa lapsille ja nuorille sekä niille, jotka oppivat kielen nopeasti. (Bottas 2014, 137.)

Laki määrittelee, että kuntien vastuulla on laatia kotouttamishjelma turvapaikkahakijoiden vastaanotosta sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta. Kuntien vastuulla on ohjelman toimeenpano, kehittäminen ja seuranta. Kotouttamisen päämäärä on maahanmuuttajien osallisuus yhteiskunnan kaikilla osaluilla. Tavoitteena on maahanmuuttajien kielitaidon kehittyminen, sopeutuminen yhteiskuntaan sekä työllistyminen eri keinoin. (Kouvolan kaupunki 2017, 4.)

4.4 Maahanmuuttajaopetus peruskouluissa

Maahanmuuttajalapsat menevät aluksi peruskouluun valmistavan opetuksen luokalle, joka kestää yleensä vuoden. Jos asiat ovat vaikeita, saavat oppilaat tukiovetusta. Lukujärjestyksestä löytyy myös oman äidinkielen ja uskonnon tunteja. Oppilas siirtyy tavalliselle luokalle sen jälkeen, kun hän on suorittanut

valmistavan opetuksen luokan. Aikuiset, jotka eivät ole käyneet peruskoulua omassa kotimaassaan, saavat mahdollisuuden käydä se Suomessa. Heidän perusopetuksensa kestää kaksi vuotta, ja ennen sitä heillä on mahdollisuus opiskella valmistavassa ryhmässä vuoden verran. Maahanmuuttajille järjestetään lukioon valmistavaa opetusta muutamissa ammatillisissa oppilaitoksissa. (Bottas 2014, 87.)

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päämääränä on tukea maahanmuuttajaoppilaita suomen tai ruotsin kielissä sekä muissa tarpeellisissa valmiuksissa ennen siirtymistä esi- tai perusopetukseen. Oppilaiden tasapainoista kehitystä tulee auttaa sekä tukea heidän kotouttamistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Laaja-alainen osaaminen, perusopetuksen oppiaineiden opetus sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaiden oman opinto-ohjelmaan määritellyn äidinkielen opetus ovat asioita, joita vahvistetaan valmistavassa opetuksessa. (Opetushallitus 2015a, 6.)

Perusopetuksen valmistavan opetuksen perusteita noudatetaan sovelletusti laaja-alaisessa osaamisessa sekä eri oppiaineiden opetuksessa. Oppilaiden ikä, opiskeluvalmiudet ja erilaiset kulttuuritaustat on otettava huomioon, kun määritellään opetuksen tavoitteita ja valitaan sisältöjä. On myös tärkeää huomioida, että oppilaat omaksuvat asioita paremmin opetuksessa, kun heitä tuetaan heidän omalla äidinkielellään. Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kuuluvat myös valmistavan opetuksen sisältöön. (Opetushallitus 2015a, 6.)

Maahanmuuttajaoppilaiden on saatava tasavertaiset mahdollisuudet menestyä koulussa, ja kaikki opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet on tärkeä saavuttaa. Opettajien monikulttuurinen ammatillisuus on suuressa roolissa. Vuorovaikutustaidot ja kohtaamiset ovat olennaisia osa-alueita. Ilmapiirin on oltava turvallinen, jotta oppilaat uskaltavat osallistua näihin tilanteisiin omana itsenään. Oppilaita tulee kohdella asiallisesti, kunnioittavasti ja yksilöllisesti huomioiden heidän aikaisemmat kokemuksensa. (Talib 2002, 14–15.) Marttila (2016) totesi Latunen-verkostotapaamisen esityksessään, että opiskelijat ymmärtävät viestit paremmin, kun asiat esitetään heille selkeästi sekä näytetään konkreettisesti. Hänen mielestään oppimista tukevat myös oikeantyyppinen, selkeä viestiminen, palautteen antaminen sekä oppilaiden osallistaminen. (Marttila 2016.)

Yllä olevissa maahanmuuttajien opetuksen tiedoissa esille nousseet selkeä viestiminen oppilaille, palautteen antaminen, sekä osallistaminen ovat tärkeitä huomioita. Kiinnitin näihin asioihin huomiota toimintatuokioissa ja kirjoitin näitä asioita myös ohjeeksi oppaaseen. Ohjausvuosieni aikana olen jo oppinut, että lapsille tulee esittää asiat selkeästi ja toimia itse esimerkkinä sekä näyttää heille asiat konkreettisesti. On tärkeä saada kaikki oppilaat mukaan toimintaan, eikä jättää ketään yksin. Tähän pyrin muun muassa siten, että teen asiat yhdessä heidän kanssaan. Oppilaita tulee myös kannustaa ja opettaa toimimaan ryhmässä, mutta samalla huomioida heidät yksilönä ja muistaa, että he ovat tulleet eri kulttuureista ja siksi heidän toimitapansa voivat olla erilaisia. Näitä asioita tulen myös laittamaan oppaaseen neuvoiksi retkeilykummeille.

4.5 Maahanmuuttajaopetus Kouvolassa

Vuonna 2015 maahanmuuttajaoppilaat, jotka saapuvat Kouvolaan ilman suomen kielen taitoa, ohjattiin valmistavan opetuksen ryhmään joko Mansikkamäen, Vahteron, Pilkanmaan, Hirvelän tai Valkealan kouluihin. Valmistavan pienryhmäopetuksen tavoite on avustaa oppilaiden suomen kielen oppimista ja suomalaisen yhteiskuntaan integroitumista unohtamatta oppilaiden omia kulttuureita. Oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti vuoden valmistavassa ryhmässä ja siirtyvät tämän jälkeen omaan lähikouluunsa. (Kouvolan kaupunki 2015.)

Valmistavan opetuksen luokissa annetaan opetusta niin, että se on lähellä samanikäisten yleisopetuksen luokkien tuntimäärää. 6–10-vuotiaat saavat opetusta vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmat vähintään 1000 tuntia. Oppilaat voivat siirtyä perusopetukseen ennen kuin edellä mainitut tunnit täyttyvät, jos he pystyvät seuraamaan perusopetusta. Osa tunneista on integraatiotunteja, ja ne pidetään yleisopetuksen luokissa. Ryhmiä varten saadaan lisäresursseiksi 24 tuntia viikossa. (Toppila-Mörsky 2017.)

Vuonna 2016 tammikuussa aloitti Hirvelän koulussa yksi luokka, jossa oli 17 yläkoulun oppilasta. Luokassa toimivat opettaja ja ohjaaja. Pilkanmaassa opiskeli kaksi alakoululaisten luokkaa ja niissä oli yhteensä maksimissaan 23 oppilasta. Luokissa työskentelivät kaksi opettajaa sekä ohjaaja. Valkealassa toimi myös alkuun kaksi ryhmää. Toinen niistä kuitenkin toimi vain lyhyen ajan oppilasmäärän vähyyden vuoksi. Huhtikuussa Inkeröisten yhteiskoulussa

aloitti kaksi uutta ryhmää. Oppilasmäärä oli enimmillään yhteensä yli 20. Kaikki edellä mainitut ryhmät perustettiin siksi, että maahanmuuttajalapsia ja nuoria on ollut paljon kyseisenä vuotena. Mansikkamäen ja Vahteron koulujen ryhmät ovat pysyviä ja niissä toimivat virassa olevat opettajat. Syksyllä 2016 vakinaisten luokkien lisäksi Kouvolassa jatkoivat toimintaansa Inkeroisissa yksi luokka sekä Pilkanmaan koulussa yksi luokka. Tämä ryhmä loppui huhtikuun 2017 alkupuolella. Elokuussa 2017 tarkentuu, tuleeko Inkeroisten yhteiskouluun ryhmää. Tämä riippuu, onko vastaanottokeskuksessa silloin kouluikäisiä. (Toppila-Mörsky 2017.)

Luokkien oppilasmäärät vaihtelevat, jos niissä on ollut turvapaikanhakijoita. Muutokset johtuvat siitä, että henkilöt saavat oleskelulupia tai kielteisiä päätöksiä. On mahdollista, että he vaihtavat myös vastaanottokeskusta. Luokissa on ollut maksimissaan 13 oppilasta. Opetushallitus suosittelee, että ryhmässä on 10 oppilasta, mutta tähän ei ole mahdollisuuksia kaikissa kouluissa. (Toppila-Mörsky 2017.) Kouvolan Sanomien artikkelissa (2015) Kouvolan kaupungin erityistuen päällikkö Pirjo Piironen kertoi tavoitteeksi, että valmistavan opetuksen ryhmät pyritään pitämään maltillisen kokoisina ryhminä, joissa on maksimissaan noin 15 oppilasta. (Haimi 2015, 8). Eskolanmäen koulussa toimiva maahanmuuttajaopetusta koordinoiva rehtori Teija Toppila-Mörskyn (2017) mukaan tavoitteessa on päästy ja ryhmien oppilasmäärät on pystytty pitämään alhaisena.

5 YHTEISTYÖKOULU

Mansikkamäen koulu on vuonna 2014 valmistunut alakoulu, jossa on oppilaita noin 560 ja heidän kanssaan työskenteleviä aikuisia noin 80. Koulu on luonteeltaan liikunnallinen, ja liikuntaluokat kuuluvat osaksi koulun kokonaisuutta. Koulu kannustaa oppilaitaan liikkuvaan toimintakulttuuriin. (Pedanet 2015.) Valmistava opetus on erittäin hyödyllinen juuri maahan tulleille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Valmistavassa opetuksessa luodaan hyvä pohja lapsien koulunkäynnille. Luokka on tarkoitettu oppilaille, esi- ja peruskouluikäisille, joiden taidot eivät riitä perusopetuksen ryhmässä tapahtuvaan opiskeluun. (Opetushallitus 2015b.)

Syksyllä 2015 valmistavan opetuksen luokassa oli 12 lasta. Heistä kuusi oli yläkouluikäisiä (13, 15–16-vuotiaita) sekä kuusi alakouluikäistä (6–8 sekä 10–12-vuotiaita). Lapsissa oli paljon sisaruksia, ja he olivat kotoisin muun muassa Virossa, Egyptistä, Irakista, Thaimaasta ja Turkista. Luokanopettajana toimi Kati Immonen. Hänen lisäksi luokassa oli vakituinen ohjaaja.

6 OPPAAN RAKENTAMINEN JA PROSESSI

Opinnäytetyöni on luonteeltaan toiminnallinen, ja sen päämääränä on tehdä Kouvolan Ladun retkeilykummeille opas, jonka tarkoitus on antaa tukea ja ideoita heille metsäretkien toteutukseen valmistavan opetuksen luokkien kanssa. Kerron tässä luvussa millainen toiminnallinen opinnäytetyö on, sekä opinnäytetyöni tuloksena syntyvän oppaan sisällöstä, suunnittelusta, mallitointatuokioiden toteutuksesta. Kerron myös oppaan lopullisesta ulkomuodosta ja siitä, mitä se tulee sisältämään. Edellisten lisäksi tuon esille, miten osallisuus ja havainnointi ovat osana oppaan rakentamista. Osallistamisella on tarkoitus saada lapset mukaan toimintaan innokkaasti, jotta he saisivat kokea kuuluvansa ryhmään. Havainnoin toimintatuokioiden aikana, miten lapset suhtautuvat teemoihin ja tuokioihin, miten he ymmärtävät ohjeistuksen ja millainen on heidän keskinäinen vuorovaikutuksensa. Havaintojen avulla teen myöskin tarvittaessa parannusideoita seuraavien toimintatuokion suunnitteluun ja toteuttamiseen, sen mukaan ymmärsivätkö oppilaat tehtävänannot ja toimiko ryhmän keskinäinen vuorovaikutus.

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Vilka ja Airaksinen (2003) kertovat kirjassaan, että toiminnallisen opinnäytetyön päämääränä on osoittaa opastamista, toiminnan ohjausta, järjestelemistä tai järjeistämistä käytännössä ammatillisella kentällä. Alasta riippuen vaihtoehtoina voivat olla ohje, ohjeistus tai opastus, joka on suunnattu ammatilliseen käyttöön. Tällainen voi esimerkiksi olla perehdyttämisoipas tai tapahtuman järjestäminen. Ammattikorkeakoulun toiminnallisessa opinnäytetyössä pidetään erityisesti tärkeänä, että raportointi tutkimusviestinnän menetelmin sekä käytännön toteutus sulautuvat kitkattomasti toisiinsa. Perehdyttämisooppaan on tärkeää erottautua ulkoisesti olemalla persoonallinen ja sisällöltään yksilölli-

nen, selkeä, informatiivinen ja johdonmukainen. On myös hyvä miettiä, miten se sopii kohderyhmälleen. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9, 53.)

Kouvolan Ladun lasten- ja nuorten Upgrade 2020 -suunnitelmaan sisältyy uuden toiminnan suunnittelu, kehitys ja käyttöönotto. Tähän on valittu retkeilykummien järjestämät metsäretket valmistavan luokan oppilaille. Toiminnan ytimenä on maahanmuuttajalasten edesauttaminen kotouttamisessa. Tämän opinnäytetyönsä avulla tehdään opas Kouvolan Ladulle kyseistä toimintaa varten. Opas rakennetaan samalla kaavalla kuin Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden Maija Pétaksen ja Jenni Hännisen Kouvolan Ladulle tekemä Perhemörri-toiminnan vuosisuunnitelma. Heidän opinnäytetyö sisälsi teoriaosuuden lisäksi toiminnallisia tuokioita sekä haastatteluja joista syntyi vuosisuunnitelma. Retkeilykummien toimintaan valmistuvaa opasta varten tutkin eri teorioita ja pidän valmistavan luokan oppilaille mallitoimintatuokioita, joista teen havaintoja, ja kartoitan palautekyselyillä heidän mielipidettään järjestetyistä toimintatuokioista.

6.2 Osallistaminen ja havainnointi osana oppaan rakentamista

6.2.1 Osallistaminen

Osallistaminen on käytäntö, jossa on yhteinen tavoite, ja siihen pyritään pääsemään eri toimijoiden osaamisen, ideoiden, valmiuksien ja taitojen tehokkaalla hyödyntämisellä. Yhteisten päätösten tekeminen kuuluu myös osallistamiseen, ja tämän pohjana on muilta oppiminen sekä jatkuva vuoropuhelu. On tärkeää, että päätökset on tehty vuoropuheluna eri toimijoiden välillä. Tärkeää on myös muistaa, että osallistamiseen kuuluu eri toimijoiden oma jatkuva kehitys ja toisin sanoen osallistaminen on heille myös oma kasvuprosessi. Osallistamisella pystytään saamaan esiin useita voimavaroja, silloin kun rohkaistaan yksilöitä ja yhteisöjä yhteiseen vuoropuheluun ja kehittämistyöhön sekä avoimeen ja rakentavaan tietojen jakamiseen. Osallistamisella on myös mahdollista saada monipuolisia näkökulmia eri asioihin, ja sillä voidaan myös vahvistaa aitoa omistajuutta, mikä on tärkeää yksilöiden ja yhteisöjen kannalta. (Auvinen & Likka s.a., 5, 7.)

Oppilaiden osallistaminen tutustumiskertojen ja toimintatuokioiden aikana on mielestäni tärkeää. Tavoitteena on, että kaikki pääsevät mukaan, eikä kenen-

kään tarvitse jäädä taustalle ihmettelemään. Toimin tuokioiden aikana niin, että annan aiheen ja ohjeen oppilaille. Tämän jälkeen he lähtevät itse työstämään tehtävää. Osallistun toimintoihin myös itse koko ajan. Jos joku tarvitsee apua yksilötehtävissä, niin autamme häntä yhdessä muiden kanssa. Leikeissä otan oppilaat huomioon niin, että he pääsevät myös itse ohjaamaan. Oppilaiden kanssa toimiessa sovimme asiat yhdessä vuoropuheluiden avulla. Tekemällä yhteistyötä oppilaiden kanssa opin myös itse uusia asioita ja osallistamisen avulla saan myös dokumentoitua arvokasta tietoa oppaaseen käytännön ohjeiksi.

6.2.2 Havainnointi

Oppaan rakentamiseen käytän toisena työkaluna havainnointia. Havainnoin oppilaita tutustumistuokiosta lähtien ja jatkan sitä toimintatuokioiden aikana. Tavoitteena on havainnoida, miten oppilaat suhtautuvat toimintatuokioihin, osallistuvatko he tuokioihin ja tärkeimpänä, tuntevatko olonsa turvalliseksi ja onko heillä hauskaa. Tekemällä laaja-alaisia havaintoja ryhmästä pystyn suunnittelemaan seuraavia toimintatuokioita paremmin. Käytän toimintatuokioiden havainnointivälineenä sekä osallistuvaa havainnointia että kokemalla oppimista. Tässä kappaleessa otan kantaa myös, kuinka piilohavainnointi ja hiljainen tieto ovat osa oppaan rakentamista. Lopuksi pohdin myös havainnoinnin eettisiä ongelmia.

Monissa metodikirjoissa on käytössä sana observointi, joka viittaa siihen, että tutkija tekee aktiivisesti havaintoja tutkimuskohteestaan. Observointi on tarkkaa, hyväksytyjen tapojen mukaan toteutettua, sekä perinpohjaista havainnointia tutkittavasta kohderyhmästä. Sanatarkasti observointi tarkoittaa katsomista jotakin kohti. Tutkimushavainnointi sisältää myös ihmisen puheen tai äännelevän eläimen kuuntelemista. Se voi olla myös tuntemista, haistamista ja maistamista. Ihmisen tutkimushavainnointi on kokonaisvaltaista, sekä tietoista ilmiöiden, asioiden ja tapahtumien aistimista verrattuna siihen, missä ne ilmevät. (Vilkkä 2006, 8–9.)

Vilkkä (2006) kertoo kirjassaan, että tutkimusaineiston keräämisessä havainnoimalla suunnataan kuunteleminen ja katseleminen koko tutkimuskohteeseen eikä pelkästään kohteen jäsenten toimintaan ja/tai haastatella heitä. Tutkijan, joka käyttää havainnointia, on kohdistettava mielenkiintonsa kaikkeen,

mitä jäsenet tuottavat toiminnallaan. Tutkijan tulee olla kiinnostunut kaikesta, mikä antaa mahdollisesti tutkimusongelmaan mielekkäitä vastauksia ja kuvauksia tutkimuskohteelle sijoitettuihin kysymyksiin. Tutkijan tulee myös edistää omaa ymmärrystään tutkimuskohteesta. (Vilka 2006, 21.)

6.2.3 Osallistuva havainnointi

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu ennakkoon sovitun ajan yhdessä tutkimuskohteidensa kanssa heidän toimintaansa. Tämä havainnointitapa on suunniteltu alustavasti valitun näkökulman avulla. Osallistuvan havainnointitavan ei tarvitse olla suunnittelematonta koko tutkimuksen ajan. Tätä havainnointitapaa voidaan yhdessä kenttätyöskentelyn kanssa tehostaa järjestelmällisesti kohdistetun havainnoinnin avulla. Tämä työskentelytapa on mahdollista vasta sitten, kun tutkimusongelma on selvillä ja tutkija ymmärtää tutkimuskohdettaan. Kohdistettua havainnointia pystyy suuntaamaan usealla tavalla. Perustana kohdistetussa havainnoinnissa voi olla vaikka tutkimuskohteesta löytynyt kiinnostava tapahtuma tai toimintatapa. Näin tapahtuu yleensä etnografisessa tutkimuksessa, jossa tutkimusongelma tarkentuu tutkimuskohdetta havainnoidessa. Toisin sanoen tutkimuskohde opastaa tutkijan tutkimusongelman pariin. (Vilka 2006, 44.)

Olen sopinut valmistavan luokan opettajan Kati Immosen kanssa etukäteen, että toimintatuokioita pidetään neljä kertaa. Olen toimintatuokioissa osana ryhmää ja sitä kautta teen havainnointia oppilaiden toiminnasta. Oppaaseen tulevat asiat selkeytyvät havaintojeni perusteella prosessin aikana.

6.2.4 Kokemalla oppiminen

Vilka (2006) selventää kirjassaan Eskolan ja Suorannan (2000) toteamusta, että etnografia on tutkimusteksti tai antropologinen tutkimusmenetelmä, jossa tutkitaan vieraiden kulttuureiden oppimista kokemalla. Kokemalla oppimisen tutkimustyö tehdään kenttätutkimuksena tutkittavan ryhmän ollessa itselleen luonnollisessa ympäristössä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus tehdään arjessa, jota tutkittavat elävät ja siksi jokainen tutkimustilanne on uniikki. Tutkijan tehtävänä on havainnoida tutkittavien toimintaa ja heidän välistä vuorovaikutusta arkisissa tilanteissa, jotta hän saa tietoa tutkittavien kulttuurista ja heidän ajattelu- ja toimintavoistaan sisältäpäin. (Vilka 2006, 48.)

Toimintatuokioiden yhteydessä käytän toisena havainnointimenetelmänä kokemalla oppimista. Teen havaintoni lasten koulutuntien aikana, ja tällöin lapset ovat omassa tutussa ympäristössään ja pystyn havainnoimaan heidän toimintaansa ja keskinäistä vuorovaikutusta perusarjessa.

6.2.5 Piilohavainnointi

Käytän opinnäytetyössäni myös piilohavainnointia. Se on erikoismuoto osallistavassa havainnoinnissa, joka on kehitetty kokeellisessa psykologiassa. Piilohavainnoinnissa käytetään kahta erilaista havainnoinnin tapaa. Toisessa niistä tutkija osallistuu tutkittavan elämään niin, ettei tutkittava tiedä hänen osallistumisestaan tutkimustarkoituksessa. Tutkija on tällöin ulkopuolinen eikä osallistu millään tavalla tapahtumien kulkuun tutkimuskohteessa tai sisältöön, jota on havaittavissa ilmiössä. Vastaavasti toisessa tavassa tutkija osallistuu tutkittavien toimintaan pääasiassa muista syistä ja sen jälkeen vasta tutkimussyistä. Tämä tapahtuu esimerkiksi havainnoimalla työpaikalla olevaa työyhteisöä. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei tutkija mene osaksi ryhmää, vaan kuuluu siihen. (Vilkkä 2006, 53–54.)

Piilohavainnointi ei tule olemaan yksiselitteinen asia opinnäytetyöprosessissani. Toisaalta lapset tulevat tietämään, kuka olen ja miksi vien heitä metsään toimintatuokioihin, mutta toisaalta he eivät tiedä, että olemalla osana ryhmää havainnoin heitä, miten he toimivat metsässä ja ottavat vastaan toimintatuokioiden sisällöt.

6.2.6 Muut havainnointitavat

Tutkin myös muita havainnointitapoja, joita ovat tarkkaileva havainnointi ja aktivoiva osallistuva havainnointi. Näistä kumpikaan ei sovi opinnäytetyöhöni. Tarkkaileva havainnointi tarkoittaa tutkittavien havainnointia ulkopuolelta, eli tutkija ei osallistu tutkimuskohteensa toimintaan ollenkaan. (Vilkkä, 2006, 43.) Opinnäytetyöhöni liittyvien toimintatuokioiden aikana olen aktiivisesti osana ryhmää. Aktivoimalla osallistuvassa havainnoinnissa on toimintatutkimuksen tavoitteena ymmärtää ja muuttaa tutkimuskohdetta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen kohteena on esimerkiksi sosiaalisen todellisuuden, kuten yhteiskunnan, organisaation, kulttuurin tai alakulttuurin eteenpäinpyrkivä liike. Toimintatutkimusta kerätään muun muassa tilannekeskeisesti, aktiivisella vaikut-

tamisella ja pyrkimällä muutokseen. (Vilkkä 2006, 46–47.) Opinnäytetyössäni minulla ei ole tarkoitus muuttaa mitään havainnoitavasta kohteesta, vaan seurata, miten valmistavan luokan oppilaat suhtautuvat metsässä tapahtuviin toimintoihin ja pitävätkö he niistä.

Toimiessani valmistavan opetuksen luokan kanssa minulle kertyy myös paljon hiljaista tietoa. Vilkan (2006) mukaan tutkimuskohteena hiljainen tieto tarkoittaa tietoa, joka kerätään aistimalla, perehtymällä ja tekemällä. Tieto syntyy oman kokemuksen avulla, esimerkiksi seuraamalla toisen tekemistä ja toistamalla sitä. Tutkimuskohteen hiljainen tieto havaitaan vasta, kun tutkija pääsee sisään itse kohteeseen. Tämä vaatii tutkijalta intellektuaalista mielenkiintoa ilmiöihin ja asioihin sekä halua tekemiseen ja vastuuta siitä. Tutkijan hiljaista tietoa on myös tietoa, joka tuo ilmi vuorovaikutuksessa tutkimuskohteen jäsenten kanssa. Tämä tarkoittaa, että tietoa, joka kuuluu tutkimukseen, on sekä teoreettista, käytännöllistä että henkilökohtaista ja sen oppii ainoastaan tutkimalla. (Vilkkä 2006, 32.)

Kerään tietoa oppaaseen seuraamalla oppilaita heidän tunneillaan luokassa. Tarkkailen muun muassa kuinka he seuraavat opetusta. Havainnointi antaa minulle hyviä työvälineitä oppaan suunnitteluun ja toteutukseen. Kirjaan kaikki havainnot ylös, jotta myöhemmin voin ammentaa niitä oppaan tekemiseen. Oppilaiden osallistuessa toimintatuokioihin tutustun heihin paremmin omien vuorovaikutustaitojeni avulla ja opin heistä ja heidän kulttuureistaan, tekemällä asioita yhdessä heidän kanssaan.

6.3 Eettisyyden huomioiminen ja lupa-asiat

Otin yhteyttä Mansikkamäen koulun rehtoriin Pekka Lipiäiseen syyslukukaudella 2015 ja sovin hänen kanssaan tapaamisen. Tapaamisessa kerroin hänelle opinnäytetyöstäni ja sovimme lupa-asioista eli siitä, miten huolehdin eettisyydestä. Sovimme, että en käytä työssäni kenenkään oppilaan nimiä enkä avaa heidän perhetaustojaan. Iät ja kansallisuudet voin julkaista niin, ettei niitä voi yhdistää keneenkään henkilökohtaisesti. Sovimme myös, että toimintatuokioissa otettujen oppilaiden valokuvia saan käyttää, jos vanhemmat ovat allekirjoittaneet kuvajulkaisu luvan (liite 2). Tein kaksi erilaista versiota kuvausluvista, koska käytössäni ei ollut tulkkia ja halusin saada vastauksen mahdollisimman monelta vanhemmalta. Opettaja Kati Immonen jakoi lupakyselyt ko-

teihin oman kokemuksensa perusteella eli niille, jotka tarvitsivat selkeämmän kyselyn, hän laittoi sellaisen.

6.4 Palautekyselyt

Olen suunnitellut niin, että teetän oppilaille jokaisen toimintatuokion jälkeen pienen palautekyselyn. Kyselyiden tavoitteena on saada tietää, mitä he pitävät toimintatuokioiden teemasta. Palautekyselyt tehdään niin, että ensimmäisillä kerroilla esitän helpon kysymyksen ja niihin vastataan A4-paperilla olevalla hymynaamalla ja kielitaidon karttuessa teen kysymykset haastavammiksi ja niihin vastataan kirjallisena. Syyskuun ja talven toimintakertojen jälkeen kysyn oppilailta, oliko heillä kivaa toimintatuokiossa kolmella erilaisella hymynaamalla. Oppilaiden tehtävänä on asettua sen hymynaaman taakse, mitä mieltä he ovat tuokiosta.

Kevään toimintatuokion jälkeen palautekysely (liite 3) tulee olemaan haastavampi. Alkuun kysyn tutun kysymyksen, oliko toimintatuokiossa kivaa. Vastaus annetaan rastittamalla haluttu hymynaama kolmesta vaihtoehdosta. Seuraava kysymys on, onko kukaan lapsista laittanut aiemmin kasvamaan mitään ja lopuksi tiedustelen kolmen hymynaaman avulla, oliko männyn kasvamaan laittaminen heistä kivaa. Kesän toimintatuokion jälkeinen palautekysely (liite 4) tulee olemaan haastavin. Kuvailen kyselyssä kaikki luonnossa tapahtuvat toimintatuokiot, ja niistä tulee valita mieleisin. Lopuksi lapset saavat kertoa omin sanoin, mitä he olivat mieltä metsäretkistä.

6.5 Oppaan sisältö

Olen alustavasti suunnitellut, että oppaaseen tulee tietoa maahanmuuttajista, kotouttamisesta, valmistavan opetuksesta ja mitä asioita tulee ottaa huomioon, kun toimii heidän kanssaan. Sinne tulee myös käytännön ohjeita suunnittelusta ja esimerkkejä toimintatuokioiden toteutuksesta eri vuodenaikoina metsässä. Teen oppaaseen rajauksen, että en kerro siinä Metsämörrideologiaa tai miksi tuokioissa tehdään asiat tietyllä tavalla. Kouvolan Ladun retkeilykummit ovat käyneet Suomen Ladun järjestämässä Metsämörriohjaajan- ja retkeilykummi-koulutuksissa ja ohjanneet lapsia useita vuosia, näin olen heillä on toimintatuokioiden perustoteutus hallinnassa. Lisään tulevaan oppaaseen myös kuvia antamaan laajemman kuvan, mitä toimintatuokioissa

tehdään. Loppuun tulee lähdeluettelo teoriasta ja liitteeksi linkkejä, joista voi löytää lisää vinkkejä toimintatuokioihin.

6.6 Tutustumiskerrat

Mallitoimintatuokioiden yhteistyökumppaniksi valitsin Mansikkamäen koulun valmistavan opetuksen luokan. Olin kuullut tuttavaopettajalta, että kyseisessä koulussa on maahanmuuttajaoppilaiden luokka. Keväällä 2015 sovimme opettaja Kati Immosen kanssa kolmesta eri tutustumiskerrasta luokkaan ja pienestä retkestä. Tarkoituksena oli, että syyskuussa menen luokan tunneille ja teen heidän kanssaan pienen retken pururadalle, ennen kuin järjestän ensimmäisen toimintatuokion. Tutustumiskertojen aikana havainnoin oppilaita, kuinka he seurasivat opetusta ja millainen taso heillä oli suomen kielessä. Osallistuin myös heidän tuntiensa aiheisiin ja sitä kautta pääsin tutustumaan oppilaisiin. Tällainen havainnointi antoi minulle työvälaineitä oppaan suunnittelussa ja toteutuksessa, niin ennen toimintatuokioita kuin niiden aikana. Pidän havainnoinneistani päiväkirjaa, jotta pystyin tarvittaessa muokkaamaan tulevia toimintatuokiota sujuvimmiksi.

Ensimmäisellä tutustumiskerralla paikalla oli 10 lasta. Heistä oli kuusi alakoululaisia ja loput yläkoululaisia. Kuulin, että useat heistä ovat sisaruksia ja ikäjakauma on suuri, kuudesta ikävuodesta kuuteentoista ikävuoteen. Oppilaat pohtivat, kuka olen ja mitä teen luokassa. Esittelin itseni ja kerroin, mitä tulemme tekemään. Oppilaat olivat hiukan ihmeissään siitä, mitä kerroin heille. Hetken oltuamme luokassa lähdimme pienelle retkelle lähipururadalle. Olin itse hiukan jännittynyt, mitä isoimmat lapset pitävät leikistäni, koska se on kuitenkin suunnattu pienemmille.

Olin valinnut tutustumisleikiksi Värimummon. Kävimme ensin läpi värejä konkreettisesti katsomalla niitä oppilaiden vaatteista. Sitten he kävivät rinnakkain viivalle. Menin heistä noin kymmenen metrin päähän. Annoin lapsille ohjeita, miten heidän tulli liikkua luokseni. Esimerkiksi näin: ” Se, jolla on punaista, saa ottaa kolme askelta eteenpäin”. Voittaja oli se, joka oli ensimmäisenä luonani. Hän pääsi seuraavaksi värimummoksi sanomaan värejä ja lukuja. Leikin avulla pystyin havainnoimaan, kuinka paljon lapset ymmärsivät suomea sekä osasivat värejä ja lukuja. Samalla seurasin, millainen oli heidän keskinäinen vuorovaikutus arjessa.

Kaikki kuuntelivat ohjeitani tarkasti ja osallistuivat innokkaasti leikkiin. Mietin vaihtoehtoja, miten jaan ryhmän ensimmäiseen toimintatuokiokertaan. Suunnittelin niin, että jaan yläkoululaiset omaan ryhmään ja alakoululaiset omaansa. Metsäretken aikana ohjasin lapsia väreissä, jotta he pääsivät osallistumaan mukaan leikkiin. Samalla huomioin heitä yksilöllisesti, tukeutumalla muun muassa hyvään nimimuistiini.

Toisella tutustumiskerralla ryhmä vaikutti rauhattomammalta kuin edellisellä kerralla. Rauhattomuus johtui ehkä siitä, että oli maanantai. Opettaja opetti matematiikkaa. Huomasin, että ohjeissa pitää olla erittäin selkeä, jotta kaikki pystyvät työskentelemään. Vanhemmat oppilaat seurasivat ohjeita hyvin ja työskentelivät aktiivisesti. Nuorimmat oppilaat eivät vastaavasti pystyneet keskittymään. Minusta vaikutti siltä, että he olisivat tarvinneet oman tilan työskennelläkseen. Opettaja kertoi, että luokassa saa puhua vain suomea, mutta välituntisin voi puhua omaa kieltään.

Viimeisellä tutustumiskerralla oppilailla oli väritystehtäviä. Ne vaikuttavat olevan haasteellisia nuorimmille. Huomasin, että heidän kanssaan piti käydä ohjeita läpi useampaan otteeseen. Toimintatuokioiden suunnittelussa minun tulee kiinnittää huomiota, etteivät nuorimmat ole vielä täysin koulutasolla ja siksi he tarvitsevat tehtävien toistoa useamman kerran. Tämä tapahtuu esimerkiksi niin, että leikimme tarvittaessa samaa leikkiä useamman kerran.

6.7 Toimintatuokioiden suunnittelu ja toteutukset

Valitsin Metsämörri-toiminnan sekä retkeilykummitoiminnan oppaan mallitoimintatuokioiden pohjaksi, koska niiden molempien ideologia ja toiminnalliset tehtävät sopivat mielestäni parhaiten suunnittelemiini toimintatuokioihin. Mörri-toiminnan ydinasioita on, että metsässä pidettävien tuokioiden aikana on hauskaa. Asetan tämän myös toimintatuokioiden yhdeksi päätarkoitukseksi. Toimintatuokiot jaan neljään kertaan vuodenaikojen mukaan, ja ne menevät seuraavassa järjestyksessä: syksy, talvi, kevät ja kesä. Jokaisen toimintatuokion aikana annan lapsille iPadin käyttöön, jolla he saivat ottaa valokuvia ja videoita tapaamisistamme. Laitoin kuvat ja videot muistitikulle ja toimitan ne opettajalle, jotta lapset saivat katsoa, millaisia tuotoksia he olivat tehneet.

Olen suunnitellut toimintatuokiot niin, että yksi tapahtuma kerta kestää 1,5–2 tuntia. Alussa kerron oppilaille, mitä sinä päivänä tehdään. Sitten menemme

toimintatuokioon ja lopuksi pidän lyhyen palautetilaisuuden, jossa oppilaat arvioivat tuokion sisältöä. Teemakerroilla on tarkoitus tutustua luontoon tutkivalta ja erilaisilla tehtäviä tekemällä. Jokaiseen kertaan liittyy myös liikuntaleikki tai esimerkiksi mäenlaskua ynnä muuta missä lapset saavat kokea elämyksiä, mitä luonnossa voi tehdä. Kun oppilaat osallistuvat toimintatuokioihin, tutustun heihin omien vuorovaikutustaitojeni avulla ja opin heistä tekemällä asioita yhdessä heidän kanssaan.

Toimintakertojen suunnittelussa huomioin myös sen, että uusille maahanmuuttajalapsille suomen kielen ymmärtäminen on todennäköisesti helpompaa konkreettisin esimerkein. Pysin valitsemaan tehtäviä, joissa pystyn näyttämään lapsille esimerkilläni, mitä pitää tehdä. Teen havaintoja toimintatuokioista ja kirjoitan niitä ylös päiväkirjaani, jotta pystyn myöhemmin analysoimaan niitä. Metsään mukaan kanssani lähtee aina kaksi aikuista. Pääasiassa he ovat luokanopettaja ja ohjaaja.

Mansikkamäen koulun vieressä on hyvät maastot ulkoilulle. Lähellä on pururata ja siinä samassa hyvät retkeilymaastot. Siellä on mahdollista järjestää monenlaista aktiviteettia, eikä luokan tarvitse lähteä koulultaan kauas. Metsäpaikaksi olen valinnut pienen alueen, missä on sekä havu- että lehtipuita. Siellä on myös muutama iso kivi, minne pääsee helposti kiipeämään. Alueella on paljon pieniä polkuja, jottei kasvustoa tarvitse talloa. Metsäpaikka on turvallinen, koska se on siisti eikä siellä ei ole puroja tai ojia, mihin oppilaat voisivat kompastua. Ennen jokaista toimintatuokiota käyn tarkistamassa, että metsäpaikalla on kaikki kunnossa, ja tämä lisää myös turvallisuutta. Samalla, kun tarkistan paikan, teen tarvittavat esivalmistelut. Tämä on tärkeää siksi, etten vie aikaa itse toimintatuokioista ja pääsemme aloittamaan heti, kun saavumme metsään.

6.7.1 Syksyn toimintatuokio

Syksyn toimintatuokio pidettiin 16.10.2015, ja mukana oli yhdeksän oppilasta. Menemme alkuun ryhmän kanssa pururadalle. Siellä pyysin lapsia tekemään piirin, joka oli heille vieras käsite. Seuraavaksi pyysin heitä tekemään ympyrän, ja se toimi paremmin. Pyysin lapsia kuuntelemaan, kun kerron säännöistä. He olivat rauhattomia, ja sain tukea opettajalta. Kerron lapsille, että met-

sässä ei saa katkoa tai repiä oksia, poimia sieniä, jos ei tunne niitä. Kerroin myös, että metsässä saa kiivetä kiville, kannoille ja kulkea polkuja pitkin.

Sääntöjen jälkeen otimme aloitusleikiksi Kalat verkossa-leikin. Siinä tehdään kaksi piiriä sisäkkäin. Ne jotka ovat sisäpiirissä laskevat toistensa käsistä irti ja yrittävät päästä pois jäljelle jääneestä piiristä. Piirissä olevat yrittävät yhteistyöllä saada pidettyä piirin sisällä olevat siellä, pitämällä toisiaan käsistä kiinni. Tämän leikin avulla pystyin hyvin havainnoimaan lisää ryhmän yhteistyötaitoja sekä vuorovaikutusta. Toisena leikkinä otimme tutustumiskerralla opetellun Värimummo-leikin.

Leikkien jälkeen siirryimme metsään. Siellä olin levittänyt aukealle paikalle valkoisen liinan, jossa oli erivärisiä vaahteranlehtiä. Opastin lapsia lajittelemaan lehdet sävyn, koon ja iän mukaan. Seuraavaksi annoin lapsille väriliuskoja, jotka näkyvät kuvassa vähän alempana (kuva 2, s. 30). Liuskoissa oli neljä eri väriä. Tehtävänä oli, että oppilaat keräävät lähiympäristöstä vastaavat värit ja tuovat ne lakanalle. Kävimme läpi, mitä materiaaleja he ovat löytäneet ja minkä värisiä ne ovat.

Seuraavaksi jaoin ryhmän kahteen osaan. Osa lapsista meni etsimään rajatulta alueelta värillisiä villalankoja ja osa teki taulun, josta on kuva tämän sivun alalaidassa (kuva 1, s. 30). Langat oli laitettu kahden puun väliin ristikoksi. Muutama lapsi ei malttanut kuunnella ohjeita, ja he olivat menossa väärään paikkaan, joten kertosin ohjeet uudelleen. Kun ryhmät olivat suorittaneet tehtävät, he vaihtoivat paikkaa. Toimintatuokion päätteeksi menimme luokkaan ja kertosimme siellä, että olimme puhuneet väreistä, jotka olivat eri asioissa. Laitoin kolme hymynaamaa eri pulpeteille. Lapset saivat asettua sen hymynaaman taakse, mitä mieltä olivat toimintatuokiosta.

Kuva 1. Luontotaulu

Kuva 2. Lajittelua värien avulla

Toimintatuokion alkuun pyysin oppilaita muodostamaan piirin, mutta käsite oli vieras heille. Sitten pyysin heitä menemään ympyrään ja sen he ymmärsivät. Kerroin heille, että ympyrä on sama asia kuin piiri. Huomioin, että jatkossa pitää myös harjoitella piiriin menemistä, koska siinä on helppo puhua heille ja saa kaikkiin katsekontaktin. Minusta tuntui, että ensimmäinen toimintatuokio metsään jännitti oppilaita ja he vaikuttivat rauhattomilta. Kaikki eivät maltta-
neet kuunnella sääntöjä, ja kävimme niitä läpi useampaan otteeseen. Muistutin heitä, että metsään mennessä ei saa katkoa oksia, mitään ei saa repiä ja sieniä, joita ei tunne, ei saa poimia.

Valitsin syksyn teemaksi värit. Tehtävät oli suunniteltu niin, että lapset oppivat värejä. Lapset tuntuivat pitävän tehtävistä ja väriteema olimme käyneet läpi jo tutustumiskerralla. Tässä tuli esiin asioiden kertaus, mikä helpottaa oppimista. Erivärisien villalankojen etsintä oli pienemmistä lapsista jännittävää. Mielestäni tämä tehtävä sopi hyvin kaiken ikäisille.

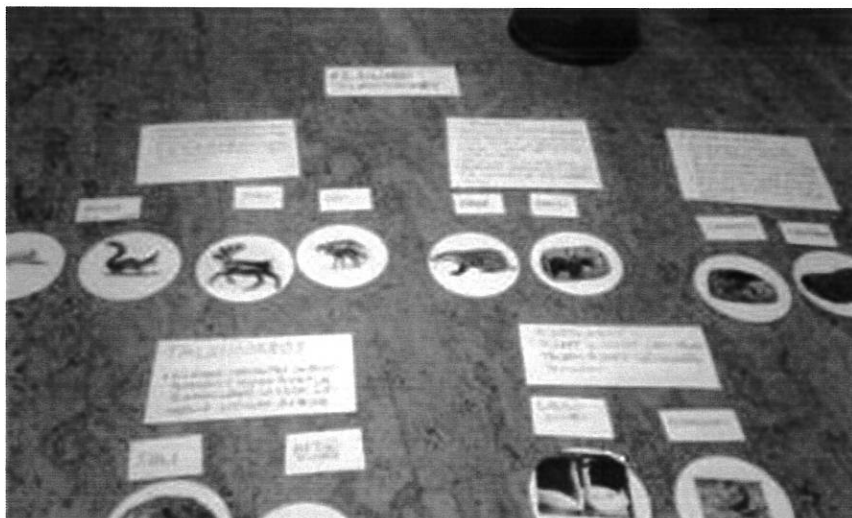
Jaoin ryhmän kahteen osaan muutaman tehtävän ajaksi, mutta silti minusta tuntui haastavalta ohjata sitä, koska ikähaitari oli niin suuri. Keskustelimme opettajan kanssa myös ryhmän ikärakenteesta ja hän sanoi, että opettamisessa on myös omat haasteensa, kun luokassa on iän takia eritasolla olevia oppilaita. Seuraavassa toimintatuokiossa aion kokeilla ryhmän puolittamista heti alkuun. Toimintatuokion päätteeksi otin palautekyselyksi kolme hymynaamaa. Lapset pitivät tuokion teemasta, koska he kaikki asettuivat hymyilevimmän naaman taakse. Havainnoin tämän toimintatuokion aikana, ettei kaikilla oppi-

lailla ollut hanskoja tai hattuja mukana, vaikka sää oli kolea. Päätin, että seuraavalla kerralla otan vaateasiat huomioon jossain muodossa.

6.7.2 Talven toimintatuokiot

Talven toimintatuokio oli suunniteltu pidettäväksi 8.1.2016, mutta silloin oli -27 astetta eikä retkeä pidetty rehtorin päätöksestä. Pidin pienen tuokion luokassa. Kyselin alkuun, mitä lapset pitävät talvesta ja mitä silloin voi tehdä. He kertoivat olevansa sisällä, koska on kylmä. Yhden pojan mielestä talvella voi skeitata. Keskustelutuokion jälkeen muistelimme lasten kanssa syksyn toimintatuokiota ja mitä silloin teimme ja katselimme myös heidän ottamiaan kuvia. Keskustelimme myös, miten olimme silloin pukeutuneet. Näytin heille kuvasarjan syysvaatteista. Tämän jälkeen puhuimme, voiko talvella pukeutua samalla tavalla. Esittelin heille myös kuvia vaatteista, joita tulee pukea talvella. Kuvien avulla sain näytettyä lapsille konkreettisesti, miten tulee pukeutua mihinkin säähän.

Seuraavaksi tutustuimme oppilaiden kanssa luokassa metsän eläimiin ja niiden talvehtimistapoihin, joista kuva vähän alempana (kuva 3, s. 32). Olin tehnyt tehtävää varten pahvikortteja, joissa oli otsikko Eläinten talvehtiminen, eri eläinten kuvia, niiden nimet sekä viisi tapaa, mitä eläimet tekevät talvella: muuttolinnut, talviuni, aktiivinen liikkuminen, talvihorros ja kylmähorros. Lasten tehtävänä oli tehdä yhteistyötä keskenään ja rakentaa otsikon alle kaavio pahvikorteista. Tehtävän jälkeen asettelin pöydälle taas kolme hymynaamaa ja lapset saivat asettua sen kuvan taakse, mitä he olivat mieltä tehtävästä.

Kuva 3. Eläinten talvehtiminen

Toimintatuokiota sovittaessa ei koskaan pysty arvioimaan, millainen sää on. Mörritoiminnoissa on periaatteena, että toimintaa on säällä kuin säällä. Toimintatuokioin peruminen oli oikea päätös. Valmistavan luokan kanssa toimiessa tulee huomioida, ettei kaikilla ole välttämättä oikeanlaista vaatetusta toimintatuokioihin, vaikka koteihin on lähetetty infokirje. Sää oli hyvä aasinsilta pukeutumiseen. Olin tehnyt lapsille kuvakollaasit, mitä vaatteita tulee pukea minäkin vuoden aikana.

Mielestäni lapset ymmärsivät asiani paremmin kuvien avulla. Tämä on tärkeä tieto oppaaseen. Kuvien avulla saa hyvin lasten huomion. Teen jatkossa niin, että edellisen toimintatuokion kuvat opettaja saa näyttää muilla tunneilla ja kyseisen toimintatuokion vaatekuvat katsomme ennen tuokion alkua. Oppaaseen on tärkeä tieto myös se, että tilanteet voivat muuttua ja silloin retkeilykummin tulee olla joustava. Hänen pitää tehdä tällaisissa tilanteissa nopeasti päätös, tekeekö toimintatuokion tilalle jotain muuta ohjelmaa, siirtääkö hän tuokion toiselle päivälle vai jättääkö kokonaan pitämättä.

Olin valinnut tämänpäiväisen teeman, jotta lapset oppivat asioita eläimistä ja mitä ne tekevät talvisin. Kaavion rakennus oli haastava pienemmille, koska he eivät ymmärtäneet ideaa alkuun. Yläkoululaiset ottivat pienempien hankaluu-den hienosti huomioon, ja he alkoivat tehdä yhteistyötä, joka sujui hienosti. Tällainen työskentely oli juuri sitä, mitä olin miettinyt, että siihen pitää pyrkiä. Lopuksi pyysin lapsilta palautetta hymynaamojen avulla. Palaute oli jälleen hyvää, ja luokasta kuului hihkunta kivaa.

Uusi talviaiheinen toimintatuokio pidettiin 11.3.2016, jolloin pääsimme ulkoilemaan ja lunta oli vielä maassa. Tuokioon osallistui 11 oppilasta. Ryhmä oli muuttunut tammikuusta. Yksi pojista oli siirtynyt tavalliselle luokalle, ja vastaavasti kaksi uutta poika oli tullut mukaan ryhmään. Aloitimme toimintatuokion piirillä, mikä oli edelleen hankalaa. Isot auttoivat pienempiä, jotta saimme leikin alkamaan. Leikissä jokainen kertoi nimensä ja teki jonkin liikkeen. Esimerkiksi ”nimeni on Maija ja hyppään näin”.

Tämän jälkeen otimme ”Kapteeni käskee” – leikin, jossa on tarkoitus, että lapset tekevät ohjeiden mukaan liikkeitä, jos ohjaaja sanoo ”kapteeni käskee”. Jos vastaavasti ohjaaja sanoo esimerkiksi ”hyppikää”, niin silloin ei seurata

ohjetta, vaan jatketaan edellistä liikettä. Leikki takkusi, koska osa lapsista ei ymmärtäneet, mitä pitää tehdä. Vaihdoin leikin nimeksi ”opettaja käskee” ja sen jälkeen kaikki ymmärsivät, mistä on kysymys. Leikin voittanut lapsi pääsi opettajaksi käskemään seuraavalle kierrokselle. Opastin hänelle, että hänen pitää miettiä verbejä eli käskeä muita esimerkiksi hyppimään, kävelemään tai menemään kyykkyyyn.

Leikin jälkeen menimme metsäpaikalle ja jaoin oppilaat kahteen ryhmään niin, että toisessa olivat yläkoululaiset ja toisessa alakoululaiset. Alakoululaiset alkoivat ohjeitteni mukaan maalata sormiväreillä lumeen (kuva 4, s. 34) asioita, joista he pitivät. Luokan opettaja oli apunani toimintapisteellä. Tällä välin yläkoululaiset menivät pulkkamäkeen (kuva 5, s. 34) luokan avustajan kanssa. Seurasin molempien ryhmien toimintoja. Alakoululaisilta unohtui pulkkamäessä nopeasti säännöt, ettei pulkassa saanut seisoa tai mistä piti nousta ylösmäen päälle. Kertasin heille sääntöjä muutamaa otteeseen. Molemmat ryhmät saivat toimia noin 20 minuuttia per tehtävä. Tehtävien suorittamisen jälkeen tiedustelin hymynaamojen avulla, mitä lapset olivat pitäneet toimintatuokiosta.

Kuva 4. Lumeen maalausta

Kuva 5. Matkalla pulkkamäkeen

Aloitimme tuokion taas piirillä, koska lapset eivät olleet tunnistaneet käsitettä aiemmin. Osa lapsista oli edelleen epävarmoja, mistä oli kysymys ja siksi sain myös ympyrän. Silloin loputkin tiesivät, mitä pitää tehdä. Tätä harjoitusta tulemme jatkamaan seuraavalla kerroilla, jotta lapset oppivat metsäretkien rutiinit. Edellisen toimintatuokion jälkeen luokassa oli ollut muutoksia. Tämä on hyvä myös huomioida oppaassa, sillä kesken vuotta on mahdollista, että ryhmän koostumus muuttuu. Tämän vuoksi otin alkuun nimen ja liikkeen, jotta uudetkin oppilaat saavat kertoa nimensä ja että he tuntevat kuuluvansa ryh-

mään. Esittely meni hyvin, vain muutamaa piti auttaa keksimään joku liike. Lapsia on hyvä tukea ja rohkaista tekemään erilaisia tehtäviä, jotta he tuntevat olevansa tervetulleita mukaan.

Mäenlasku valikoitui toimintatuokioon siksi, että lapsien on hyvä oppia, että metsässä saa ja voi pitää hauskaa. Maalaustoiminnalla halusin tuoda esille metsätoimintojen monipuolisuutta myös talvisin. Kapteeni käskee – leikki oli haastava alkuun. Havaittiin, että lapsille pitää yhä enemmän selkeyttää asioita, jotta he pystyvät osallistumaan leikkiin. Kun kapteeni oli vaihdettu opettajaan, niin leikki sujui. Osallistin ryhmää niin, että voittaja pääsi ohjaamaan ryhmää. Leikin jälkeen kokeilin uutta ryhmäjakoja niin, että yläkoululaiset olivat keskenään ja alakoululaiset omassa ryhmässä. Molemmissa ryhmissä näkyi innostus uusiin asioihin, ja se on hyvä asia mainita oppaassa. Lapset vastasivat tuttuun hymynaamojen kanssa pidettyyn palautekyselyyn. Jälleen kerran kaikki asettuivat eniten hymyilevän naaman taakse. Toimintatuokion aikana totesin, että vaikka mukana on kaksi koulun edustajaa, niin on selkeämpää, kun Kouvolan Ladusta on mukana kaksi retkeilykummiä. Kun toimintaohjeet ja teemat sovitaan toisen kummin kanssa jo suunnitteluvaiheessa, niin on helpompi toimia lasten kanssa metsässä.

6.7.3 Kevään toimintatuokio

Kevään toimintatuokio pidettiin 22.4.2016. Tuokioon osallistui 12 lasta. Katsoimme ensin kuvasarjan luokassa, millainen vaatetus pitää olla metsäretkellä keväällä. Tämän jälkeen menimme pihalle ja pyysin lapsia tekemään piirin. Se onnistui varsin hienosti. Kerroin piirissä toimintatuokion sisällön, ja sen jälkeen lähdimme pururadalle kisailemaan.

Liikunnalliseksi aloitustehtäväksi olin valinnut keppiviestin. Siinä joukkueella on kolme keppiä. Kaksi niistä on pitkästäin käsissä ja kolmas niiden päällä poikittain. Tarkoituksena on kulkea sovittu matka niin, että poikittain oleva keppi pysyy kahden kepin päällä sovitun matkan ajan. Jos keppi putosi, oli palattava alkuun. Viestissä tarvitsee oman ryhmän kannustuksen lisäksi tiimityötä. Lapsi, joka tuo kepit seuraavalle viestin viejälle, auttaa asettelemaan myös kolmannen kepin päällimmäiseksi. Tehtävää varten olin jakanut oppilaat iän mukaan kahteen ryhmään. Ensimmäinen kierros oli harjoittelua, jotta kaikki ymmärsivät säännöt.

Leikin jälkeen siirryimme metsäpaikalle, jossa teimme alkuun pari aistiharjoitusta. Ensin suljimme silmät ja kuuntelimme, millaisia ääniä ympäriltämme kuului. Lapset kertoivat kuulleensa muun muassa linnun laulua, vierustoverin hengitystä sekä autojen ääniä. Harjoituksen jälkeen keskustelimme, miltä luonto tuoksuu keväisin. Teimme vanhoihin filmirullapurkkeihin omat tuokusekoitukset. Jokainen keräsi purkkiin eri luonnonmateriaaleja ja sen jälkeen nimesi sekoituksen ja kertoi siitä muille.

Tämän jälkeen osallistuimme Suomen Metsäyhdistyksen Minun puuni-projektiin, jossa lapset laittoivat purkkeihin männynsiemeniä kasvamaan (kuva 6, s. 36). Olin suunnitellut, että lapset pitävät purkit aluksi luokassa muutaman viikon ja sitten vievät ne kotiin. Toimintatuokion aikana ilmeni, että purkkeja ei voi viedä luokkaan allergiatapauksen vuoksi. Sovimme, että purkit säilytettiin koululla erillisessä tilassa sen aikaa, kun päivä päättyy ja lapset vievät ne kotiin. Annoin lapsille vielä kasvatusohjeet mukaan, jotta he osaavat hoitaa omaa puutaan. Toimintatuokion lopuksi lapset saivat hyppiä ja kiipeillä isoilla kivillä (kuva 7, s. 36), ennen kuin päätimme tuokion. Palattuamme luokkaan oppilaat vastasivat muutaman kohdan palautekyselyyn tämänkertaisesta toimintatuokiosta.

Kuva 6. Männynsiementen istutus

Kuva 7. Kivillä kiipeily ja hyppiminen

Keskustelimme toimintatuokion jälkeen opettajan kanssa, että lapset olivat energisempiä kuin aikaisemmillä kerroilla. Se johtuu osaksi varmaan pimeään talven väistymisestä ja toinen on ehkä, että olen tullut lapsille tutummaksi ja niin sanottu alkukankeus on kadonnut. Allergiaasia tuli yllätyksenä minulle. En osannut ottaa asiaa huomioon etukäteen. Tämä on ehdottomasti retkeily-

kummien huomioitava suunnitteluvaiheessa. Esimerkiksi, jos suunnittelee jotain askartelua toimintatuokion jatkoksi, on allergiat oltava tiedossa etukäteen. Lapset innostuivat keppiviestistä niin paljon, että opettaja lupasi viedä heidät pururadalle lähipäivinä kisaillemaan lisää. Keppiviesti toi liikunnallisuutta ja tiimiharjoittelua toimintatuokioon. Minun puuni-projekti toi lapsille oppia pitkäkestoisemmasta projektista.

Palautekyselyiden perusteella yksi lapsista ei pitänyt ollenkaan tämänkertaisesta teemasta. Kuuden mielestä se oli ok ja viisi taas piti tuokiosta. Lapsista oli yli puolet laittanut aiemmin kasvamaan jotain. Teemana ollut männyn kasvatus oli kivaa kahdeksasta lapsesta ja neljän mielestä se oli ok. Tuloksissa oli hajontaa enemmän kuin aiemmin. Keppiviesti oli kaikkien mielestä kiva, kun vastaavasti taas vain osa piti männyn istutuksesta. Tämä kertoo siitä, että suunnitteleminen on haastavaa, oli sitten ryhmässä minkä ikäisiä vain. Mielestäni tehtävä on kuitenkin hyvä oppimisen kannalta ja vastaavanlaisia kannattaa teetättää lapsilla myös myöhemmin.

6.7.4 Kesän toimintatuokio

Viimeinen toimintatuokio kesäteemalla pidettiin 20.5.2016, ja mukana oli 13 oppilasta. Katsoimme luokassa taas alkuun vaatetuksesta kuvia. Lapset hämmästelivät, että metsässä on hyvä olla kesällä pitkähihaiset vaatteet. Seuraavaksi menimme oppilaiden kanssa koulun pihalle. Lapset ehdottivat itse, että tekisimme piirin. Tämä kertoi siitä, että opetuksessa tarvitsee tehdä pitkäjänteistä työtä, ennen kuin oppi ymmärretään. Esittelin piirissä heille Meerin Kouvolan Ladusta, joka oli tullut avukseni vetämään toimintatuokiota. Keskustelimme piirissä ensin, ovatko kenenkään männynsiemenet lähteneet kasvamaan. Osa oppilaista kertoi, että heillä oli muutaman sentin korkuinen taimi ja osalla ei ollut vielä tapahtunut mitään.

Lähdimme pururadalle, jossa otimme Ketjuhippa-leikin. Siinä on rajattu leikki-alue. Aluksi on yksi hippa, kun hän saa jonkun kiinni, niin sitten he ovat yhdessä hippoja ja pitävät toisia käsistä kiinni. Aina, kun saadaan uusia leikkijöitä kiinni, niin heistä tulee myös hippoja samalla ketjuperiaatteella. Leikki loppuu siihen, kun kaikki on saatu kiinni. Leikin jälkeen siirryimme metsään. Siellä jaoin oppilaat kahteen ryhmään niin, että tytöt ja pojat olivat omissa ryhmissään.

Pojat aloittivat linnunpöntön rakentamisen, josta löytyy kuva seuraavalta sivulta (kuva 9, s. 38). Kaikki kokeilivat naulaamista, millaista se on. Tytöt menivät kiipeilemään köysiradalle (kuva 8, s. 38), jonka olimme virittäneet aikaisemmin yhdessä Meerin kanssa. Noin 10 minuutin päästä vaihdoimme ryhmien tehtäviä. Pöntön valmistuttua nostimme pöntön puuhun ja kiinnitimme sen naruilla kiinni.

Kuva 6. Metsäkiipeilyrata

Kuva 7. Linnunpöntön rakentaminen

Tehtävien jälkeen siirryimme pururadan viereiselle kentälle. Siellä oli meitä odottamassa kaksi muuta Kouvolan Ladun retkeilykummiä. He olivat virittäneet tulet tynnyrin puolikkaisiin ja olivat paistaneet meille makkaroita. Ruokailun jälkeen lapset siirtyivät keskenään leikkimään sivummalle kenttää Ketjuhippaa ja Piilosta. Toimintatuokion päätteeksi lapset täyttivät palautekyselyn kaikista neljästä kerrasta.

Olin valinnut toimintatuokioon köysiradan, jotta oppilaiden motorikka kehittyi metsäretkellä. Linnunpöntön rakennuksen vastaavasti valitsin, jotta lapset huomaavat, että luonnossa olevia eläimiä pystyy auttamaan erilaisilla tavoilla. Tällä kertaa kokeilin ryhmäjakoja niin, että tytöt olivat omassa ryhmässä. Tämä tapa ei toiminut mielestäni parhaimmalla tavalla. Nyt kun oli kaverukset samassa ryhmässä, niin innokkuutta asioihin ei löytynyt niin paljoa kuin yleensä. Toimintatuokion toteuttaminen oli huomattavasti helpompaa, kun oli oma aisapari mukana. Korostan tätä asiaa oppaassa, että aina on hyvä olla vähintään kaksi retkeilykummiä järjestämässä toimintatuokioita.

Tyttöjen ollessa linnunpönttöä rakentamassa yksi heistä ei olisi halunnut naukata, mutta opettaja vaati sitä. Havaitsin, että toimintatuokiota pidettäessä on huomioitava, ettei kaikki halua osallistua jokaiseen toimintoon. Omalla esimer-

killä ja innostuksella on tärkeä osa yhteisissä tuokioissa, että saa kaikki vapaaehtoisesti ja innolla osallistumaan mukaan.

Palautekyselyssä halusin kartoittaa, mikä oli kaikista hauskinda. Kaikissa muissa vastauksissa kannatettiin tätä kesän toimintatuokiota, vain yhdessä oli valittu talven toimintatuokio. Uskon, että vastauksiin vaikuttivat vahvasti ulkona syödyt eväät. Lapsista ei monikaan ole retkeillyt vastaavalla tavalla. Vapaissa vastauksissa nousivat suosittumiksi Ketjuhikka, Keppiviesti, köysillä kiipeily ja makkaran syönti.

6.8 Yhteenveto

Kaikki opinnäytetyöhön liittyvät johtopäätökset perustuvat omiin havaintoihini tutustumiskertojen sekä toimintatuokioiden aikana. Tutustumiskerrat ja toimintatuokiot Mansikkamäen valmistavan opetuksen oppilaiden kanssa olivat erittäin antoisia. Sain paljon vinkkejä opasta varten.

Ennalta sovitut tapaamiset sopivat hyvin molemmille osapuolille. Opettaja pystyi suunnittelemaan oppitunnit niin, että toimintatuokiot eivät haitanneet opintosuunnitelman toteutusta ja itse pääsin valmistelemaan tuokiot ajoissa. Ensimmäisen talvitapaamisen muutokset tammikuussa osoitti hyvin, että on hyvä olla varasuunnitelma tai mahdollisuus vaihtaa sovittu päivä uudeksi, etteivät toimintatuokiot jää pitämättä sen takia. Olemalla osana ryhmää toimintatuokioissa osoittautui hyväksi valinnaksi. Pääsin havainnoimaan lapsia lähietäisyydeltä ja sain arvokkaita vinkkejä heidän kanssaan toimimisesta.

Toimintatuokioissa lasten keskinäinen vuorovaikutus toimi hyvin. Sain osallistettua lapset omalla innostuksellani tehtäviin ja ryhmä nivoutui yhtenäiseksi lukuvuoden aikana. Ymmärsin toimintatuokioiden yhteydessä, että lapsille tulee olla hyvin selkeä ohjeissaan alkuun, koska heidän kielitaitonsa ei ole kovinkaan vahva. Leikeissä kannattaa käyttää muunnelmia esimerkiksi nimistä ja tehdä asiat sitä myöten selkeimmiksi. Kokemukseni perusteella 12 hengen ryhmä kannattaa jakaa pieniryhmiksi. Tällä tavalla saa huomioitua kaikkia lapsia paremmin ja he pääsevät helpommin osallistumaan tehtäviin. Jos ryhmässä on eri-ikäisiä lapsia, mielestäni heidät kannattaa jakaa niin, että molempiin ryhmiin tulee sekä ylä- että alakoululaisia. Tehtävissä isommat pääsevät opastamaan ja auttamaan pienempiä ja se luo lisää yhteishenkeä.

Tehtäviä pystyy tekemään haasteellisemmiksi kerta kerran jälkeen kielitaidon parantumisen myötä. Asioiden kertaaminen on myös tärkeää. Edellisen kerran asioita kannattaa käydä läpi ja toistaa ohjeita ja leikkejä tarvittaessa, että kaikki pääsevät mukaan niihin. On myös huomioitava lapset yksilöllisesti. Jos joku ei osaa tehdä tehtäviä heti, heitä täytyy auttaa henkilökohtaisesti tai pyytää kaveria apuun ja he tekevät tehtävät yhdessä.

Metsäpaikan valintaa tehdessä kannattaa huomioida, että infokirjeestä ja vaatetuksien läpikäynnistä huolimatta kaikilla ei ole sään mukaisia varusteita. Metsäpaikka ei saa olla liian haasteellinen liikkumiselle, ja sijainti tulee olla lähellä koulua esimerkiksi kaatosateen varalta. Jos haluaa tehdä oppilaille palautekyselyitä, tulee niiden olla oppilaille alkuun yksinkertaisia. Sitä myöten kun kielitaito karttuu, voi kysymyksistä tehdä yksityiskohtaisempia. Retkeilykummin tulee osata myös lukea tilanteita ja muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa edellä mainittujen asioiden eteen tullessa. On tärkeää myös selvittää etukäteen mahdolliset allergiat ja suunnitella ohjelma sen mukaan tai etsiä mahdollisille istutuksille ja askarteluille oma säilytyspaikka.

Toimintatuokioita pidettäessä on hyvä huomioida myös mukana olevien aikuisten lukumäärä ja millaisia resursseja heillä on osallistua toimintaan. Paras ratkaisu on ottaa toinen retkeilykummi kaveriksi, niin suunnittelut ja toteutukset ovat helpompia kaikille osapuolille ja keskinäinen vuotovaikutus on kitkatonta. On myös tärkeää muistaa oma positiivinen asenne ja innostaa sillä lapsia mukaan toimintaan, jotta metsäretkillä on kaikilla kivaa. Havaintojeni perusteella maahanmuuttajalasten vieminen metsään leikkimään ja oppimaan uusia asioita tukee hyvin myös kotouttamista. Näin he pääsevät osaksi yhteisöä ja heille tulee tutuksi myös suomalainen kulttuuri. Järjestämässäni toimintatuokioissa lapset pääsivät osallisiksi ryhmää nopeasti ja vuorovaikutus toimi heidän kanssaan hyvin, vaikka alkuun heidän kielitaitonsa ei ollutkaan vahva.

6.9 Valmiin oppaan rakenne ja sisältö

Valmiin oppaan muodoksi valitsin paperimuotoisen oppaan, koska se on helpokäyttöinen ja se on kätevä ottaa mukaan, kun esittelee toimintaa mahdollisille tuleville yhteistyökumppaneille. Oppaan teksti on tyyliiltään selkeää, ja tiedot ja vinkit löytyvät helposti sisällysluettelosta. Oppaan sisältö tukee mielestäni suunnitelmaani. Se sisältää tietoa maahanmuuttajista, kotouttamisesta

sekä maahanmuuttajaopetuksesta. Valitsin edellä mainitut asiat oppaaseen siksi, koska minusta on tärkeää, että retkeilykummeilla on tietoa maahanmuuttajista ja heidän opiskelusta ennen, kuin metsäretket aloitetaan. Oppaaseen on myös laitettu käytännön vinkkejä suunnitteluun ja toimintatuokioihin. Nämä vinkit auttavat retkeilykummeja huomioimaan asioita, jotta heidän toimintansa olisi antoisaa maahanmuuttajaoppilaiden kanssa. Samalla vinkit auttavat kummeja kotouttamisen tukemisessa. Opas sisältää esimerkkejä toimintatuokioihin jokaiselle vuodenajalle. Esimerkit on pyritty keräämään niin, että ne sopivat kaiken ikäisille ryhmässä oleville lapsille. Oppaasta löytyy myös kuva selkeyttämään toimintatuokioiden tehtäviä. Oppaan lopussa on ylimääräisiä tehtäviä ja leikkejä, lähteet sekä linkkejä, mistä saa lisäideoita toimintatuokioihin. Valmista opasta ”Metsäretket maahanmuuttajaoppilaille” en liitä tämän opinnäytetyön loppuun, koska se on tarkoitettu vain Kouvolan Ladun omaan käyttöön toistaiseksi. Esittelen kuitenkin liitteissä valmiin oppaan sisällysluettelon (liite 5).

7 OPINNÄYTETYÖN POHDINTAA JA ARVIOINTIA

7.1 Eettisyys

Eettisyyden yksi keskeinen periaate on yksityisyyden kunnioittaminen ja tutkittavien tunnistamattomuus. (Kuula 2010, 225). Myös tiedon hankintatavat ja koejärjestelyt aiheuttavat erityisesti eettisiä ongelmia. Tutkimuksen lähtökohdana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 25.) Tuomi ja Sarajärvi (2009, 81) toteavat teoksessaan piilohavainnointiin liittyvän isoja eettisiä ongelmia, koska tutkittavat eivät tiedä, että heitä havainnoidaan.

Ensimmäisen tapaamisen alussa Mansikkamäen koulussa en kertonut oppilaille enkä heidän vanhemmilleen, että havainnoin heitä, koska en tarvinnut heistä yksityiskohtaista tietoa oppaan tekemistä varten. Olin erittäin varovainen kaikissa havainnoissa liittyen opinnäytetyöhöni. Pidin kiinni rehtorin kanssa sovituista säännöistä sekä eettisyyden huomioimisesta luokan kanssa. En tuonut esille opinnäytetyössäni esille lasten nimiä, ikää tai kotimaata esille yksilötasolla. Tekstissä ei ole myöskään kerrottu heidän perheistään tai heidän taustoistaan. Kaikki kuvaukset heistä on tehty yleisellä tasolla, ja tällä tavoin suojelen oppilaiden yksityisyyttä. Julkaisen opinnäytetyössäni, oppaassa ja

esitelmässä kuvia vain niistä lapsista, joiden vanhemmilta olen saanut suostumuksen. Kaikki havainnointiin liittyvät dokumentit hävitin asianmukaisesti heti oppaan valmistumisen jälkeen.

7.2 Luotettavuus

Vilka toteaa kirjassaan (2005), että tutkimuksen luotettavuutta ja toteuttamista ei voida pitää erillisinä tapahtumina laadullisessa tutkimusmenetelmässä. Tutkimuksessa arvioidaan valinnat, ratkaisut ja teot ja sen tekee loppujen lopuksi tutkija itse. (Vilka, 2005, 158.) Opinnäytetyössä tekemäni päätökset olen perustellut teorioilla, joita olen kerännyt kirjoista, Internet-sivuilta, haastatteluista ja luennoista. Olen esimerkiksi perustellut, miksi havainnointi ja toimintatuokiot ovat valikoituneet opinnäytetyöni menetelmiksi. Keräsin oppaaseen vinkkejä muun muassa havainnoinnin ja hiljaisen tiedon avulla, mitä tulee huomioida suunnitellessaan ja toteuttaessaan toimintatuokioita valmistavan luokan oppilaiden kanssa.

Tutkimuksen kohteen ja tulkitun materiaalin ollessa sopusoinnussa ja jos teorianmuodostukseen eivät ole vaikuttaneet satunnaiset tai epäolennaiset tekijät, katsotaan laadullisen tutkimusmenetelmän olevan luotettava. (Vilka, 2005, 158). Tutkimukseni kohde oli maahanmuuttajalapsen valmistavan opetuksen luokassa. Havainnoin heidän kiinnostustaan metsässä pidettäviin toimintatuokioihin, keskinäiseen vuorovaikutukseen ja mitä tulee ottaa huomioon toimiessa heidän kanssaan. Näin ollen tutkimuksen kohde ja havainnoitavat asiat ovat yhteensopivia keskenään.

7.3 Opinnäytetyön prosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön aihe kehittyi hyvin nopeasti Kouvolan Ladun hallituksen joulukuussa 2014 pidetyn kokouksen jälkeen ja siellä tulleen ehdotuksen ansioista. Aihe oli mielenkiintoinen, ja aloin seuraavan kevään aikana pohtia, miten oppaan voisi toteuttaa käytännössä. Otin toukokuussa 2015 yhteyttä Mansikkamäen koulun valmistavan opetuksen opettajaan Kati Immooseen, ja keskustelimme hänen kanssaan mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä hänen luokkansa kanssa opinnäytetyöni tiimoilta. Hän kiinnostui työstä, ja sovimme toimintatuokioiden pito ajankohdaksi lukukauden 2015–2016.

Teoriaosuuden kirjoitusprosessi kesti kauemmin kuin olin aikatauluttanut sen. Lähtökohta kirjoittamiselle oli alun alkaen haastava, koska toiminnallinen osuus tehtiin ensin. Sopivanlaisen teorian tiedon löytäminen oli myös haastavaa ja osan kappaleista joutui kirjoittamaan uudestaan. Työhön tarttuminen oli myös vaikeaa jatkuvasti muuttuvien elämäntilanteiden takia. Tutustumiskertojen ja mallitoimintatuokioiden kuvauksien ja havaintojen kirjoittaminen oli helpoa, koska olin pitänyt huolellisesti päiväkirjaa koko prosessin ajan.

Yhteistyö Mansikkamäen koulun kanssa toimi hyvin, ja toimintatuokioiden luokan kanssa olivat positiivisia kokemuksia ja molemmat osapuolet oppivat niistä paljon. Saavutin toimintatuokioiden suunnitteluun ja toteutukseen asettamani tavoitteet hyvin. Sain havainnoinnin avulla kerättyä paljon tietoa oppaaseen. Palautekysymysten perusteella pystyn sanomaan, että lähes kaikki lapsista pitivät jokaisesta toimintatuokiosta ja heillä oli hauskaa metsässä, mikä oli yksi päätavoite tuokioiden pitämisessä.

Valmis opinnäytetyö ja siihen liittyvä opas antaa etuja niin Kouvolan Ladulle, lastentoiminnan vetäjille, retkeilykummeille kuin itselleni. Kouvolan Latu saa ulkoilun asiantuntemuksen osaamiseensa uuden toimintamuodon, joka on hyvin ajankohtainen. Lastentoiminnan vetäjät saavat työkalun, jolla he pääsevät kehittämään ja yhdenmukaistamaan kaikkia toimintoja sekä käyttämään opasta perehdyttäessään uusia ohjaajia. Retkeilykummit, joille opas on varsinaisesti suunniteltu, pääsevät aloittamaan uuden toiminnan virallisesti.

Opinnäytetyön tekeminen antoi paljon itselleni. Opin prosessi aikana paljon uutta, ja se toi lisää syvyyttä, uusia haasteita ja mielekkyyttä omaan ohjaajuteeni metsätuokioiden parissa. Valmis työ antaa myös paljon työkaluja tulevaisuuteen työskennellä maahanmuuttajalasten parissa varhaiskasvatuksessa. Tulen käyttämään opinnäytetyötäni tulevaisuudessa työnhakutilanteissa esitelläkseni omaa osaamistani lasten kanssa toimiessani.

7.4 Oppaan kehittäminen ja ehdotuksia jatkokäyttöön

Olen pohtinut, että Kouvolan Latu voisi kehittää nykyistä opasta myöhemmin muokkaamalla sen graafista ulkoasua, esimerkiksi ammattikorkeakouluopiskelijoiden avulla. Samalla eri leikeistä voisi tehdä pieniä kortteja, jotka kulkevat mukavasti mukana metsäretkillä. Heillä on myös mahdollisuus jatkokehittää ideoita toimintatuokioihin niin, että esimerkiksi tuokioiden jälkeen he voivat as-

karrella yhdessä luokassa oppilaiden kanssa eri luonnonmateriaaleista vaikka tauluja tai kaulakoruja.

Kouvolan Ladun Retkeilykummit voivat käyttää halutessaan valmistunutta opasta muunneltuna myös tavallisissa lähialueiden kouluissa ja päiväkodeissa. Tähän liittyen olen pohtinut työn aikana paljon myös sitä, riittävätkö Kouvolan Ladun ja retkeilykummien resurssit, jos kysyntää Retkeilykummien toiminnasta tulee enemmänkin. Tämä jää nähtäväksi sitten tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Auvinen, A.-M. & Liikka, P. s.a. Osallistamisen käsikirja. Avoimuudesta voimaa oppimisverkostoihin. Suomen eOppimiskeskus ry:n julkaisuja. Saatavissa:
[http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20\(1\).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2](http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20(1).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2) [viitattu 12.5.2016].
- Bottas, O. 2014. Kulttuurit tutuksi. 2. uudistettu painos. Helsinki: Opetushallitus.
- Haimi, A. 2015. Turvapaikkahakijalapsen kouluun loppiaisien jälkeen. *Kouvolan Sanomat* 354/2015, 8.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. painos. Helsinki: Tammi.
- Karppinen, S. & Latomaa, T. 2015. Seikkaillen elämyksiä III – Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Kouvolan kaupunki. 2015. Maahanmuuttajaopetus. Päivitetty 29.12.2015. Saatavissa:
<http://www.kouvola.fi/index/koulutjaopiskelu/perusopetus/maahanmuuttajaopetus.html> [viitattu 1.1.2016].
- Kouvolan kaupunki. 2017. Kouvolan monikulttuurisuus ohjelma 2015–2018. Päivitetty 9.1.2017. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/sosiaalijaterveyspalvelut/sosiaalipalvelut/kouvolanmaahanmuuttopalvelut.html> [viitattu 25.4.2017].
- Kouvolan Latu ry. 2008. Juhlahistoriikki - Kouvolan Latu 50 vuotta. Jyväskylä: Gummerus.
- Kouvolan Latu ry. 2016. Toimintakertomus 1.1.–31.12.2016.
- Kouvolan Latu ry. 2017a. Kouvolan Latu Ry – Ulkoilua ja liikuntaa jokaiseen päivään. Saatavissa: <http://www.kouvolanlatu.net/> [viitattu 25.4.2017].
- Kouvolan Latu ry. 2017b. Yhdistyksen arvot ja päämäärät. Saatavissa: <http://www.kouvolanlatu.net/yhdistys-ja-yhteys/yhdistyksen-arvot-ja-p-m-r-t/> [viitattu 25.4.2017].
- Kouvolan Latu ry. 2017c. Lajit ja toiminta. Saatavissa: <http://www.kouvolanlatu.net/lajit-ja-toiminta/> [viitattu 25.4.2017].
- Kuula, A. 2010. Alaikäisiltä kerätyn aineiston arkistoinnin ja jatkokäytön etiikka. Teoksessa Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka, toim. Vehkalahti, K., Lagström, H. Pösö, T. & Rutanen, N., 225.
- Marttila, M. 2016. Erilaiset liikkujat: Monikulttuuriset ryhmät, erityistä tukea tarvitsevat lapset. Suomen Ladun Latunen–verkostotapaaminen 15.10.2016.

Opetushallitus. 2015a. Perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/valmistava_opetus [viitattu 27.4.2017].

Opetushallitus. 2015b. Perusopetukseen valmistava opetus – usein kysyttyä. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/kieli-ja_kulttuuriryhmat/maahanmuuttajataustaiset_oppilaat/perusopetukseen_valmistava_opetus [viitattu 27.11.2015].

Peda.net. 2015. Kouvolan kaupungin perusopetus. Mansikkamäen koulu. Saatavissa: <https://peda.net/kouvola/koulut/mansikkamaenkoulu> [viitattu 27.11.2015].

Pihlas, N. 2015. Elämysten avulla kohti syviä oppimiskokemuksia. Päivite-ty:13.8.2015. Saatavissa: <http://www.opetin.fi/elamysten-avulla-kohti-syvia-oppimiskokemuksia/> [viitattu 3.1.2016].

Suomen Latu ry. 2015a. Metsämörriohjaajan opas. Uudistettu painos. Helsinki: Suomen Latu.

Suomen Latu ry. 2015b. Ulkoile. Lastentoiminta. Retkeilykummi. Saatavissa: <http://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta/retkeilykummi.html> [viitattu 27.11.2015].

Suomen Latu ry. 2016. Me liikutamme. Saatavissa: <http://www.suomenlatu.fi/ota-yhteytta/tietoa-meista.html> [viitattu 9.5.2016].

Suomen Latu ry. 2017a. Lajit. Saatavissa: <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lajit.html> [viitattu 15.4.2017].

Suomen Latu ry. 2017b. Lastentoiminta. Saatavissa: <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta.html> [viitattu 15.4.2017].

Suomen Latu ry. 2017c. Osallistu/tee vapaaehtoistyötä. Saatavissa: <https://www.suomenlatu.fi/osallistu/tee-vapaaehtoistyota-2/toimikunnissa.html> [viitattu 15.4.2017].

Talib, M.-T. 2002. Monikulttuurinen koulu. Haaste ja mahdollisuus. Helsinki: Kirjapaja.

Talvinen, P. & Nylund, M. 2008. Kotouttavan yhteisösosiaalityön yhteistoiminnallisuus. Teoksessa Yhteisöt ja sosiaalityö, kansalaisen vai asiakkaan asialla?, toim. Raitakari, S., Roivanen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R., 111–125.

Telemäki M. 1998. Elämän seikkailu. Teoksessa Näkökulma elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa, toim. Lehtonen, T., 22.

Toppila-Mörsky, T. Sähköpostitiedoksianto 5.5.2017. Kouvola: Eskolanmäen koulu, Kouvolan kaupunki.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Väyrynen, T. & Vainikka, S. 2015. Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalvelut-opas 4.5.2015.

Yeung, A., 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa - ihannetta vai todellisuutta. Helsinki: Hakapaino.

Yhdistystieto. 2017. Yhdistystoiminta. Avoine Oy:n julkaisu. Päivitetty 27.3.2017. Saatavissa: <http://yhdistystieto.fi/wiki/134-yhdistystoiminta> [viitattu 9.4.2017].

Yli-Opas, J. Sähköpostitiedoksianto 18.4.2017. Helsinki: Suomen Latu ry.

INFOKIRJE KOTEIHIN

Syyskuu 2015

Hei!

Olen Merja Simpanen ja opiskelen sosionomiksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa.

Teen opinnäytetyötäni yhdessä lastenne luokan kanssa kuluvan lukuvuoden aikana. Tarkoituksena on viedä lapset metsäretkelle tutustumaan luontoon ja neljään vuodenaikaan. Järjestän toimintaa vähintään 4 kertaa, 1–2 tuntia koulupäivän aikana.

Metsäretkellä:

* opitaan tuntemaan luontoa, kunnioittamaan ja suojelemaan sitä

* tutustutaan neljään vuodenaikaan aistien kautta; näkö, kuulo, maku, haju ja tunto

Metsäretket:

Syksy- perjantaina 16.10.

Talvi- tammi-helmikuu 2016

Kevät- maaliskuu-huhtikuu 2016

Kesä- toukokuu 2016

MUKAAN TARVITSEE:

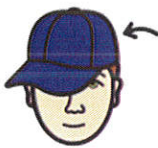
VAATETUS SÄÄOLOSUHTEIDEN MUKAAN

LÄMMIN TAKKI

SADETAKKI

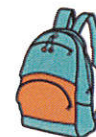
LIPPAHATTU TAI PIPO

SORMIKKAAT TAI HANSKAT

SAAPPAAT TAI VETTÄPITÄVÄT, LÄMPIMÄT KENGÄT

REPPU

Terveisin

Merja Simpanen

LUVAT KUVIEN JULKAISEMISEEN

Hyväksyn, että Merja Simpanen saa julkaista lapseni

_____kuvan opin-
näytetyössään ja Kymenlaakson Ammattikorkeakoulun tilaisuudessa, jossa
hän esittelee opinnäytetyötään.

_____ Allekirjoitus

Nimenselvennys

Lupa kuvien julkaisemiseen

Hei! Saako (lapsen nimi) valkokuvia laittaa koulutyöhöni ja näyttää muille mi-
nun koulussa?

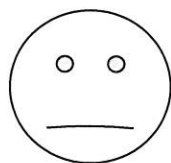
KYLLÄ

EI

Terveisin
Merja Simpanen
opiskelija
Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu

PALAUTEKYSELY KEVÄÄN TOIMINTATUOKIOISTA

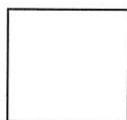
MILLAINEN TÄMÄNPÄIVÄINEN KEVÄT TOIMINTATUOKIO MIELESTÄSI OLI?

OLETKO AIEMMIN LAITTANUT MITÄÄN KASVAMAAN?

KYLLÄ

EI

OLIKO MÄNNYN KASVAMAAN LAITTAMINEN SINUSTA KIVAA?

METSÄRETKIEN PALAUTEKYSELY

MIKÄ MIELESTÄSI OLI HAUSKIN METSÄRETKI KERTA?

SYKSY (KALAT VERKOSSA LEIKKI, LEHTIEN LAJITTELU, VÄRIEN ETSIMINEN JA TAULUN TEKEMINEN)

TALVI (OPETTAJA KÄSKEE LEIKKI, PULKKAMÄKI JA LUMEEN MAALAUUS)

KEVÄT (KEPPIVIESTI, HAJU COCKTAILIT JA MÄNNYN TAIMENIEN ISTUTUS)

KESÄ (KETJUHIPPA, LINNUNPÖNTÖN RAKENNUS, KÖYSILLÄ KIIPEILY JA MAKKA-RANPAISTO)

VOIT HALUTESSASI KERTOA TÄHÄN ALAS TERVEISESI MERJALLE, MITÄ MIELTÄ OLIT METSÄRETKISTÄ.

METSÄRETKET MAAHANMUUTTAJAOPPILAILLE–OPPAAN SISÄLLYSLUETTELO

- 1 JOHDANTO
- 2 MAAHANMUUTTAJAT
- 3 KOTOUTTAMINEN
- 4 MAAHANMUUTTAJAOPETUS
- 5 METSÄRETKIEN SUUNNITTELU JA HUOMIOITAVAT ASIAT
 - 5.1 Aloitusvaiheessa huomioitavat asiat ja metsäretkipaikka
 - 5.2 Metsäretkillä huomioitavat asiat
- 6 MALLIMETSÄRETKIEN TOTEUTUS
 - 6.1 Syksy
 - 6.2 Talvi
 - 6.3 Kevät
 - 6.4 Kesä
- 7 LISÄVINKKEJÄ METSÄRETKIEN TOTEUTTAMISEEN

LÄHTEET

AIHEESEEN LIITTYVIÄ LINKKEJÄ NETISSÄ